

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' שפות
הפיקוח על הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם

תוכנית הלימודים בערבית

לבתי הספר היסודיים הממלכתי והממלכתי-דתי | ירושלים

תוכן העניינים

5	מבוא
6	רציונל והנחות יסוד
10	מטרות
11	עקרונות פדגוגיים-דידקטיים
11	מסגרת הזמן ללימוד התכנית
12	הוראת התכנית - דגשים
14	מפרט התכנים:
14	נושאים לשיח בין-אישי
27	נושאים דקדוקיים ואחרים
30	נושאים תרבותיים
31	דרכי הוראה-למידה
32	פירוט דרכי הוראה מומלצות
33	דרכי הערכה
34	ביבליוגרפיה
35	נספח תכנית הלימודים

תכנית לימודים: ערבית לבתי הספר היסודיים העבריים

תכנית הלימודים בערבית נכתבה על ידי ועדת משנה שמונתה על ידי ועדת המקצוע ללימודי ערבית ואסלאם.

חברי ועדת המשנה:

סיגלית שושן - מפמ"רית ערבית ועולם הערבים והאסלאם, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

ד"ר נעמה בן-עמי - יו"ר ועדת המשנה, אוניברסיטת בר אילן

עידית בר - מרכזת ועדת המשנה, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

אביטל הורן - תיכון רמון הוד השרון, ישיבת לפיד מודיעין, מדריכה ארצית

דליה הלוי - מפמ"רית עברית לבתי הספר היסודיים והקדם-יסודיים

טאהא סלאח - מפקח מרכז בחינוך היסודי במגזר הערבי

ד"ר מירב נדלר-עקירב - מדריכה מרכזת במחוז ת"א ומרצה באוניברסיטת בר אילן

עדינה סימן-טוב - בית ספר קוגל, חולון

עליזה איזנקוט - בית חינוך ע"ש רבין תל מונד, מדריכה ארצית

רוני ברדה - תיכון מור מטרווסט, רעננה, מדריכה ארצית

קראו והעירו:

פרופ' אליעזר שלוסברג - אוניברסיטת בר אילן

משה זעפרני - מנהל אגף שפות, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

ראודה כרייני - אגף א' לפיתוח פדגוגי, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך

ד"ר רפיק אבו בכר - אוניברסיטת בר אילן

ייעוץ אקדמי לוועדה:

פרופ' עלית אולשטיין, האוניברסיטה העברית

פרופ' אלינור סאיג'-חדאד, אוניברסיטת בר אילן

פרופ' יואל וולטרס, אוניברסיטת בר אילן

כתיבה ועריכה: עידית בר ורוני ברדה

חברי ועדת המקצוע בערבית ובאסלאם שאישרו את התכנית:

סיגלית שושן - מפמ"רית ערבית ועולם הערבים והאסלאם, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך
פרופ' אליעזר שלוסברג - סגן דיקן ביה"ס ללימודים מתקדמים ומרצה בחוג לערבית באוניברסיטת בר אילן
פרופ' אייל זיסר - סגן הרקטור ומרצה בחוג למזרח תיכון באוניברסיטת תל אביב
ד"ר אלון פרגמן - מרצה בחוג למזה"ת באוניברסיטת בן גוריון
ד"ר בסיליוס בווארדי - ראש התכנית להוראת שפות בבית הספר ללימודים מתקדמים "מכללת אורנים" ומרצה באוניברסיטת בר אילן
ד"ר נעמה בן עמי - ראש המסלול להכשרת מורים לערבית, בית הספר לחינוך אוניברסיטת בר אילן
ד"ר מירב נדלר-עקירב - מדריכה מרכזת במחוז תל אביב ומרצה באוניברסיטת בר אילן
גב' עידית בר - ממונה על תכנון קוריקולרי, אגף שפות, משרד החינוך
מר דורון סקאל - מנהל אגף החינוך בעיריית חיפה
מר שי דרורי - מורה בתיכון אחד העם בפתח תקוה ומדריך ארצי לאסלאם
מר בני אליאש - מורה לערבית בירושלים ומדריך ארצי במנח"י
גב' אביטל הורן - מורה בתיכון רמון הוד השרון ובישיבת לפיד מודיעין
גב' רות בן אבי - מורה לערבית במודיעין-מכבים-רעות
מר נימר נמארנה - מורה לערבית בקיבוץ עברון
גב' רוני ברדה - מורה לערבית ברעננה

תכנית לימודים זו היא תכנית חדשה, המיועדת לתלמידי כיתות ה'–ו' בבתי הספר היסודיים העבריים, הממלכתיים והממלכתיים-דתיים. בשנת תשמ"ה נכתבה תכנית לימודים להוראת הערבית המדוברת לכיתות ד'–ו' על ידי צוות מומחים מהאגף לתכניות לימודים. לימים נגנזה התכנית, ונקבע שהוראת השפה הערבית תתחיל מכיתה ז' ותתמקד בערבית הספרותית.

הנחלת השפה הערבית לילדי ישראל חשובה ביותר. מדינת ישראל שוכנת במזרח התיכון, שבו השפה הרווחת היא השפה הערבית. בתוך מדינת ישראל חיים גם אזרחים ששפתם הראשונה (שפת האם שלהם) היא ערבית, והם מהווים כעשרים אחוז מהאוכלוסייה. זאת ועוד, השפה הערבית היא שפה רשמית בישראל לצד השפה העברית. בין שתי השפות יש קרבה לשונית ודמיון רב באוצר המילים, דבר שעשוי להקל על תלמידים דוברי עברית ברכישת השפה הערבית כבר מגיל צעיר. שפה זו תהיה עבורם שפה שימושית נוספת, שתסייע להם להעמיק את התקשורת עם דוברי הערבית, להכיר את תרבותם וליצור גשר בין יהודים לערבים.

התכנית המוצגת כאן מתמקדת בשיח בערבית מדוברת בנושאים שונים ובהכרת התרבות הערבית, וחושפת את הלומדים לאותיות ולמילים בערבית. התכנית שמה דגש על הבעה בעל פה, במטרה להגביר את המוטיבציה של הלומדים הצעירים ללמוד את השפה הערבית, לטפח בהם את אהבת השפה ואת הסובלנות כלפי דוברי שפות אחרות, ולא פחות מכך: להכין אותם לקראת המשך לימוד הערבית בחטיבת הביניים.

התכנית מבוססת על הגישה התקשורתית להוראת שפה, שהיא הגישה המובילה בעולם להוראת שפות. גישה זו דוגלת בהוראת השפה ככלי לתקשורת ולהעברת מסרים, ולפיה אין להסתפק בכך שלומדי השפה יכירו את הצורות הדקדוקיות של השפה, אלא עליהם להיות מסוגלים ליישם ידע זה בהקשרים תקשורתיים אותנטיים.

מה בין הערבית הספרותית (התקנית) לערבית המדוברת?

בשפה הערבית קיימת תופעת הדיגלוסיה. יש בה שני משלבים: משלב אחד המשמש לצורכי תקשורת יומיומית (הערבית המדוברת) ומשלב שני המשמש בהקשרים פורמאליים יותר (הערבית הספרותית - התקנית). לכל אחד ממשלבי השפה יש מאפיינים לשוניים שונים.¹

הערבית הספרותית - התקנית ("אלִּפְצָחָא") שמרה על צורתה שמלפני יותר מ-1,400 שנה, הן במבנים התחביריים והן באוצר המילים, ואילו הערבית המדוברת, זו המשמשת לתקשורת יומיומית, על להגיה השונים, המשיכה להתפתח במקומות שונים ובצורות שונות, והמרחק בינה לבין הערבית הספרותית הלך וגדל.²

דוברי הערבית רוכשים את הערבית המדוברת כשפת אם בסביבה שבה הם גדלים, ואילו את הערבית הספרותית, המבוססת על לשון הקראן והחדית', השירה והספרות הקדומה, הם לומדים במסגרת מערכת החינוך. על אף ששני משלבי השפה קשורים זה לזה, הרי שמחקרים מראים שיש ביניהם מרחק עצום.³

מחקרים שנעשו על דוברי הערבית כשפת אם הוכיחו שהמערכת הקוגניטיבית שלהם מתייחסת באופן שונה לערבית המדוברת ולערבית הספרותית: הערבית המדוברת היא שפת אמם, דהיינו שפתם ראשונה, ואילו הערבית הספרותית, בדומה לעברית, מהווה עבורם שפה שנייה.⁴

הערבית המדוברת משמשת לשיח יום יומי. היא שפה עשירה והולכת ומתעשרת עם הזמן, מכיוון שהיא שואבת מהשפה התקנית, מאמצת ממנה מילים וביטויים ואוצר המילים שלה הולך ומתרחב. כיום יש לערבית המדוברת ביטוי בספרות, בעיתונות, בהצגות תיאטרון, בתכניות אירוח, בטוקבקים, בבלוגים באינטרנט ועוד. גם דוברי הערבית המשכילים השולטים בלשון הספרותית נזקקים ללשון המדוברת בשיח ובתחומי החיים השונים.

רכישת השפה הדבורה כהכנה ללימוד השפה הכתובה

לימוד השפה הדבורה מבוסס על ערוץ שמיעתי, והיא נרכשת מילדות גם ללא הדרכה מכוונת, כתהליך רכישת הטבעי של כל שפת אם. לעומת זאת, השפה הכתובה מתבססת בעיקר על ערוץ ראייתי, ונרכשת אחרי התבססות השפה הדבורה, בתהליך שנמשך מגיל חמש בערך ועד גיל עשרים. הבדל חשוב בין שני משלבי השפה (הדבורה והכתובה) הוא, שבשפה הדבורה המסרים עוברים בעל פה והפענוח מבוסס על דיבור ועל מחוות לא מילוליות (הבעות פנים ותנועות ידיים), ולעומת זאת, השימוש בשפה הכתובה מעודד יכולות מטא-לשוניות, כלומר: מחייב חשיבה על השפה (למשל האותיות הסופיות בערבית מחייבות את הכותב להיות מודע למשמעות המילה ולסיומה).⁵

- 1 **הוראת הערבית מניין ולאן**, דו"ח היזמה למחקר יישומי בחינוך והאקדמיה הישראלית הלאומית למדעים, תשע"ב, 2012. עמ' 11.
- 2 אלינור סאיג'-חדאד, מבוא: השפה הערבית ואוריינות - סוגיות יסוד, **מה קורה כשאני קורא? מחקרי בלשנות, מוח וחינוך על קריאה בכלל ובערבית בפרט**, בעריכת אביטל דרמון ואיתי פולק, ירושלים תשע"ב, עמ' 31-32.
- 3 ממחקר שנעשה על בני חמש בישראל ששפת אמם ערבית, עולה ש 40% מהמילים השכיחות בפיהם הן אלה הנבדלות זו מזו במשלבי השפה השונים. 20% מהמילים משותפות וב-40% מהמילים יש דמיון פונולוגי בין המילים בשני משלבי השפה (**שם**, עמ' 31-32).
- 4 רפיק אברהים, "דיגלוסיה ודו-לשוניות בהקשר של השפה הערבית: עדות ממחקר קוגניטיבי", **מגמות** 4 (2010), עמ' 598-625.
- 5 דורית רביד, "הקריאה בהתפתחות שפה מאוחרת: מודל כללי והכרח הטיפולוגי השמי", **מה קורה כשאני קורא? מחקרי בלשנות, מוח וחינוך על קריאה בכלל ובערבית בפרט** בעריכת אביטל דרמון ואיתי פולק, ירושלים תשע"ב, עמ' 5-6.

לימוד השפה הדבורה עשוי גם לסייע ללומדים הצעירים לקראת לימוד הערבית הספרותית, הכתובה, בחטיבת הביניים. ככל שהלומד יתקדם יותר בלימוד הערבית המדוברת הוא יכיר עוד ועוד מילים ספרותיות המשותפות לשני משלבי השפה. כך, תלמיד המתחיל בלימוד ערבית ספרותית כשבאמתחתו בסיס של אוצר מילים בערבית מדוברת, יפגוש במילים רבות שהוא כבר מכיר, דבר שיקל עליו את הבנת הנקרא.⁶

יש לציין כי במהלך לימוד הערבית בחטיבת הביניים נודעת חשיבות להמשך הוראת הערבית הדבורה והשיח הבין-אישי, בשילוב עם הוראת הקריאה והכתיבה. מומלץ שהתלמיד ייחשף במהלך לימוד הערבית המדוברת לאותיות ולמילים בערבית (במקביל למילים הכתובות בתעתיק עברי), וזאת כדי לסלול את הדרך לקראת לימוד הערבית הכתובה בשלב מאוחר יותר.

שימוש בתעתיק עברי

לימוד הערבית המדוברת ייעשה בתעתיק עברי. במקביל, יחשוף המורה את התלמידים למילים הכתובות בערבית. הערבית המדוברת עשירה יותר בצלילים מן הערבית הכתובה, והתנועות בה מגוונות וגמישות יותר. הכתב העברי מאפשר לתת תמונה מדויקת של הדיבור, הודות לשלל התנועות הקיימות בעברית. הכתב הערבי קשה יותר לפענוח, מכיוון שתכונותיו הוויזואליות המורכבות מקשות על השתתפות האונה הימנית של המוח בזיהוי אותיות בודדות ומצריכות שיתוף של האונה השמאלית, דבר שאינו מצוי, למשל, בשפה האנגלית. גם הדיגלוסיה בערבית מקשה על הקריאה, שכן הידע הלשוני המבוסס על השפה הדבורה מסייע באופן מוגבל בלבד לפענוח השפה הכתובה.⁷

התעתיק העברי של האותיות הערביות בתכנית הוא ברובו בהתאם לכללי התעתיק המדעי שנקבעו במליאת האקדמיה ללשון העברית⁸, למעט תעתיק האותיות הבאות, שהותאם לתלמידים צעירים ונועד להקל עליהם את קריאת המילים:

האות **ظ** נהגית בדרך כלל "ז" (למשל במילה **موظف**) או "ד" (למשל במילה **نظيف**), ובהתאם לכך היא כתובה בתעתיק: "מוֹזַף" - "נְדִיף".

האות **ص** כתובה בתעתיק "ס", כך, למשל, המילה **صباح** כתובה "סֶבַאח".

האות **ض** כתובה בתעתיק "ד", כך, למשל, המילה **أبيض** כתובה בתעתיק "אַבְיֵד".

האות **ث** נהגית בדרך כלל "ת" (למשל במילה **ثلاثة**), ובהתאם לכך היא כתובה בתעתיק: "תְּלַאֲתָה".

6 אברהם שטאל, **מילון דביר דו-לשוני אטימולוגי לערבית מדוברת ולעברית**, חלק א', 1995, המבוא, עמ' 9.

7 מדוע קשה לקרוא ערבית? ממצאים ממחקר נוירוקוגניטיבי של זהר אביתר, בתוך **מה קורה כשאני קורא? מחקרי בלשנות, מוח וחינוך על קריאה בכלל ובערבית בפרט**, בעריכת אביטל דרמון ואיתי פולק, ירושלים תשע"ב, עמ' 47-40.

8 <https://hebrew-academy.org.il/%D7%9B%D7%9C%D7%9C%D7%99-%D7%94%D7%AA%D7%A2%D7%AA%D7%99%D7%A7>

הלהג הנלמד

הלהג הנבחר ללימוד בתכנית זו הוא הלהג העירוני הארצישראלי, שהוא הלהג המדובר בקרב אוכלוסיית דוברי הערבית בישראל. להג זה מובן בירדן, בלבנון, בסוריה ואף במצרים. לעומת להג זה, שהוא אחיד, יחסית, השפה הכפרית שונה מאזור לאזור. רצוי שהתלמיד הישראלי ילמד את השפה המדוברת השכיחה במדינת ישראל, ולא להג של אזור גיאוגרפי מסוים.

הקשר בין עברית לערבית

העברית והערבית שייכות למשפחת הלשונות השמיות, וקיים ביניהן דמיון רב בתחומי תורת ההגה והצורות, התחביר ואוצר המילים. המילים בערבית, בדומה לעברית, גזרות משורשים, וצורתן נקבעת לפי בניין, משקל, הטיה וכדומה. רבים מהשורשים הערביים דומים לשורשים עבריים. כמו כן, יש מילים רבות שהן דומות או זהות בשתי השפות. מערכת הבניינים הערבית דומה למערכת הבניינים העברית. יש גם מאפיינים דקדוקיים רבים המשותפים לשתי השפות. לימוד הלשון הערבית מביא את דובר העברית להיכרות מעמיקה יותר עם הלשון העברית.

אליעזר בן יהודה עמד על התועלת הרבה שהפיק מידעת הערבית לצורך חיבור מילונו הגדול: **"כל מה שהתעמקתי בחקירת הלשון הערבית, כך נפתחו לפני יותר ויותר לרווחה שערי אורה להבנת הלשון העברית"**.⁹ אליעזר בן יהודה העדיף להיעזר בשפות השמיות על פני לשונות אירופה, בעת שחידש מילים. הוא נעזר רבות בלשון הערבית, יצק את השורשים השמיים למשקלים עבריים, וכן התאים את המילים לתצורה המקובלת בלשון העברית.

השפה הערבית העשירה גם את השפה הדבורה בארץ ואף את הסלנג. היא השפיעה על הקריאות, הברכות, הקללות, מילות הביטוי הרגשי, התכונות האנושיות ועוד. מילים כמו: "מבסוט", "אחלה", "סבאבה", "ג'נאנה", "פדיחה", "פשלה", נפוצות ביותר ורווחות כיום בקרב קבוצות רחבות בחברה הישראלית. הסלנג מוכר ונחשב חלק לגיטימי של השפה, ואף נתפס כסימן מובהק לחיותה של הלשון, שכן הוא רווח בשיח היום יומי, בכלי התקשורת, בפרסומות ובטקסטים ספרותיים.¹⁰

יתרונות לימוד השפה הערבית בגיל צעיר

בספרות המחקרית קיימים חילוקי דעות לגבי הגיל המתאים לרכישת שפה נוספת. התפיסה הרווחת בקרב החוקרים היא, שאנשים בוגרים יותר מתקשים ברכישת שפה נוספת. יש תיאוריה לגבי "התקופה הקריטית ללימוד שפה", שלפיה אנשים העוברים גיל מסוים מוגבלים יותר ביכולתם לרכוש רמת כשירות לשונית גבוהה, המקבילה או קרובה לזו של דובר ילידי. "התקופה הקריטית" מתייחסת לתקופה שלפני גיל הבגרות המינית, שבה השפה נרכשת בקלות יחסית וברמה גבוהה של הצלחה. הטענה היא, כי לאחר תקופה זו הלומדים הם בוגרים יותר אך מוגבלים בלימוד דגמים מופשטים שעומדים בבסיס לימוד שפה. לדעת החוקר רוברט דה קייזר אין זה בהכרח נכון, שכן רכישת השפה קשורה גם ליכולות מילוליות ולכישרון ללימוד שפות. אמנם ילדים צעירים מצליחים יותר ממבוגרים ברכישת שפה, אך דווקא מבוגרים טובים יותר בהבנת מבנה השפה, מכיוון שיש להם יכולות קוגניטיביות גבוהות יותר ובגרות קוגניטיבית.¹¹

9 אברהם שטאל, מבוא למילון דביר דו-לשוני אטימולוגי לערבית מדוברת ולעברית, חלק א', 1995. עמ' 8.

10 רוביק רוזנטל, "הסלנג הישראלי", בתוך: **זמן יהודי חדש**, כרך 2, עמ' 165-262.

11 Robert M. DeKeyser, *The robustness of critical period effects in second language acquisition*, *SSLA*, 22, p. 518-520

הנחות יסוד ללימוד שפות בכלל והשפה הערבית בפרט

- ידיעת השפה הערבית היא בעלת ערך רב לכל אזרח במדינת ישראל. היא מהווה נכס לאומי, תרבותי וכלכלי למדינת ישראל.
- לימוד שפה נוספת מגביר את המודעות למבניה ולתפקודיה של שפת האם, ומפתח תובנות מטא-לשוניות: יכולת לזהות, לנתח וליישם צורות לשוניות.
- רכישת שפה נוספת תורמת לגמישות קוגניטיבית ותרבותית וליצירתיות לשונית.
- לימוד שפה נוספת מסייע להבנה של בני עמים אחרים ותרבותם, ומטפח סובלנות ורגישות כלפי אנשים בעלי אורח חיים שונה ובעלי רקע תרבותי שונה.

הנחות יסוד ללימוד השפה הערבית בבית הספר היסודי

- לימוד השפה הערבית בגיל מוקדם מטפח סובלנות כלפי שונות ומבטל דעות קדומות.
- לימוד השפה הערבית מחייב אימון רב לאורך שנים, עקביות ורציפות, ועל כן לימוד מגיל צעיר מאפשר ללומד להגיע לשליטה טובה יותר בשפה.
- לימוד השפה הערבית בגיל צעיר יאפשר קליטת השפה והמבטא מהר יותר מאשר בגיל מבוגר יותר. התלמיד נוטה לחקות את המבטא של המורה, ולכן המבטא והאינטונציה שלו יהיו אותנטיים יותר.
- חשיפה מוקדמת לשפה מקנה ביטחון עצמי רב יותר בשימוש בה.
- לימוד ערבית בכיתות בית הספר היסודי יעשה בשיטה התקשורתית, שלפיה הלומדים יהיו מסוגלים ליישם את הידע הלשוני בהקשרים תקשורתיים אותנטיים.

מטרות

מטרת-על

- לימוד ערבית בבתי הספר היסודיים נועד לאפשר ללומדים לנהל שיח בערבית, לחבב עליהם את השפה, לעורר את המוטיבציה שלהם להרחיב ולשכלל את ידיעותיהם, לחשוף אותם לתרבות הערבית, לעודד סובלנות ולאפשר להם ליצור קשר עם דוברי ערבית בארץ ובעולם.

מטרות כלליות

- טיפוח עניין, סקרנות ואהבה לשפה הערבית בקרב לומדיה;
- רכישת מיומנויות תקשורתיות בשפה הערבית;
- הקניית אוצר מילים רלוונטי לעולמם של התלמידים בצורה חווייתית ומשמעותית;
- יכולת לקיים דיאלוג בסיסי ושיח במגוון נושאים מוגדרים מראש, במבטא תקין ובהטעמה הנכונה בלהג העירוני הארצישראלי;
- טיפוח מיומנויות הבנת הנשמע בערבית בכיתה;
- זיהוי בסיסי של אותיות ומילים בשפה הערבית והבנתן;
- יצירת רצף לימודי בין לימוד ערבית בבית הספר היסודי לבין חטיבת הביניים;
- הכרת התרבות והמורשת הערביות;
- עמידה על הדמיון ועל הקרבה בין השפה העברית לשפה הערבית;
- חיזוק ההבנה של שפת האם - עברית - באמצעות מודעות למבנים לשוניים בשפה הערבית;
- טיפוח ערכים של כבוד הדדי באמצעות השיח בערבית בכיתה;
- פיתוח מיומנויות חשיבה וחשיבה יצירתית באמצעות לימוד השפה;
- פיתוח עניין וסקרנות כלפי השפה הערבית ודרכי השימוש בה;
- פיתוח המוטיבציה של הלומדים להרחבת הידע מעבר לחומר הנלמד בכיתה;
- טיפוח ערכים של סובלנות ושל קבלת האחר והשונה בחברה.

עקרונות פדגוגיים-דידקטיים

- **ספירליות:** לימוד המיומנויות הלשוניות נעשה באופן הדרגתי. הלימוד נבנה נדבך על נדבך, כשכל שלב מתבסס על שלב קודם ומרחיב אותו בהתאם לשכבת הגיל ולמורכבות החומרים.
- **לימוד מתוך הקשר:** הידע הלשוני נלמד בשלבי הלימוד השונים בהקשרים טקסטואליים, תוך הדגשת ההיבט הפונקציונאלי והשימושי.
- **למידה משמעותית:** למידה משמעותית של השפה היא למידה רלוונטית ואקטואלית לעולמם של הלומדים, ומערכת היבטים מגוונים של התנסויות בשפה, המקדמות את היכולת והרצון להשקיע ולהתאמץ, ומאפשרות מקום רב יותר לסקרנות וליצירתיות.
- **אותנטיות:** חשיפת הלומדים לטקסטים אותנטיים בשפה תסייע להם להכיר את הסביבה הטבעית של השפה ולדעת לתפקד בה.
- **פיתוח מיומנויות חשיבה:** הוראה מפתחת חשיבה תורמת להבניית הידע של התלמידים ומסייעת להם לעבור מלמידה המדגישה זכירה ושינון של אוצר מילים, ללמידה משמעותית, המפתחת את היכולות הקוגניטיביות שלהם ומטפחת את החשיבה הביקורתית והיצירתית.
- **שילוב פדגוגיה דיגיטלית:** שילוב אמצעי למידה מתקדמים בלימוד השפה מאפשר יצירתיות ועבודה שיתופית, ונותן מענה למגוון לומדים ברמות שונות של ידיעת השפה.
- **אקטיביות:** התלמיד מעורב ופעיל בתהליך הלימודי ומפתח כישורים רגשיים-חברתיים.

מסגרת הזמן המומלצת ללימוד ערבית בבית הספר היסודי

כיתה ה'	3-2 ש"ש
כיתה ו'	3-2 ש"ש

הוראת התכנית - דגשים

התכנית מיועדת לבתי הספר היסודיים העבריים, והיא כוללת נושאי שיחה הקרובים לעולמם של התלמידים הצעירים. יש להדגיש, שסדר הנושאים בתכנית זו אינו בהכרח סדר ההוראה. כל מורה רשאי לבחור את סדר הוראת הנושאים לפי רמת הכיתה. הנושאים הדקדוקיים ישולבו בתוך נושאי השיחה, ולא יילמדו כיחידה נפרדת. הלימוד יהיה חווייתי, יתבצע בעיקרו בשפה הערבית המדוברת, יתמקד במיומנות ההבעה בעל פה, וישולבו בו - עד כמה שניתן - שירים, משחקים, סיפורים, סרטונים ועוד, במטרה להגביר את ההנאה מלימוד השפה. יושם דגש על שימוש במשחקי תפקידים, כדי לעודד תקשורת בין הלומדים וליצור סיטואציות אמיתיות לשיח בכיתה. יכולת ההוראה של המורה, הקשר שלו עם הלומדים והחוויות החיוביות שהם יצברו בכיתה, ישפיעו על חיבתם לשפה הערבית ועל המוטיבציה שלהם לבחור בלימוד ערבית בשנות לימודיהם הבאות. הדגש בתכנית הוא על פיתוח מיומנויות הדיבור בערבית של הלומדים: בשלב ההתחלתי הם ילמדו להגות מילים, לאחר מכן יעברו לצירופים ומשם - לאמירת משפטים שלמים וכן לרצף של משפטים פשוטים. התכנית כוללת הצעות דידקטיות הכוללות רעיונות והמלצות ליישום הנושא בכיתה, קישורים להפעלות שונות בנושא הנלמד, וכן מבחר פתגמים ההולמים את נושאי השיח. להעשרת התכנית, שולבו בה נושאים תרבותיים, שבאמצעותם יכירו התלמידים את התרבות והמורשת הערביות בשילוב עם לימוד השפה. בנספח לתכנית מופיע אוצר המילים הנדרש, הן בתעתיק עברי והן באותיות ערביות. מומלץ למורים להוסיף ולהעשיר את אוצר המילים ולשים דגש על הגייתן בצורה תקינה. אפשר להראות לתלמידים את הקשר בין העברית לערבית באמצעות הצגת מילים דומות בשתי השפות. רצוי לחזור ולשנן את המילים הנלמדות בעיקר בעל פה. בעת הצורך, ייכתבו המילים בתעתיק עברי עם ניקוד, כדי לסייע לתלמידים הצעירים. התלמידים ילמדו בהדרגה לזהות אותיות ערביות, ועם הזמן יהיה ביכולתם לזהות ולהבין מילים הכתובות בערבית (ללא ניקוד) בשיטה צילומית. התכנית שמה דגש על יצירת רצף בין הנלמד בבית הספר היסודי לחטיבת הביניים, בכך שהלומדים רוכשים בשלב מוקדם אוצר מילים ומתחילים לזהות אותיות ומילים. אוצר המילים ונושאי השיח הנלמדים בתכנית זו נבחרו בקפידה רבה. כ- 60% מן המילים הנלמדות בכיתה ז' בתכנית הלימודים המעודכנת⁴² נכללות בתכנית זו, המיועדת לבתי הספר היסודיים. כאשר יידרשו התלמידים בכיתה ז' להתחיל את צעדיהם הראשונים בקריאה, יהיה להם בסיס איתן של אוצר מילים, אשר יסייע להם גם ברכישת מיומנות הכתיבה בצורה קלה ומהירה יותר.

נושאים לשיח בין-אישי

(סדר הנושאים אינו בהכרח סדר ההוראה)

- ✓ ברכות ומילות נימוס
- ✓ אני ומשפחתי - היכרות
- ✓ בית הספר
- ✓ ביתי
- ✓ חדרי
- ✓ המספרים
- ✓ צבעים
- ✓ בגדים - לבוש
- ✓ גוף האדם
- ✓ ביטויי זמן ומזג אוויר
- ✓ מאכלים ומשקאות
- ✓ השעון - מה השעה?
- ✓ כיוונים והתמצאות
- ✓ בעלי חיים
- ✓ מקצועות ובעלי מלאכה
- ✓ חגים ומועדים

תכנים דקדוקיים ואחרים

- ✓ הגייה והטעמה
- ✓ כינויי הגוף
- ✓ כינויי הרמז
- ✓ שמות עצם ותואר - זכר ונקבה וכינויי הקניין
- ✓ היידוע
- ✓ הפועל
- ✓ מיליות (יחס, קישור ושאלה)

- ✓ ערך היתרון וההפלגה
- ✓ כללי התעתיק מערבית לעברית
- ✓ האותיות הערביות

מפרט התכנים

נושאים לשיח בין-אישי

שילוב פתגמים בהוראה	הצעות זידקטיות ודוגמאות	מטרות אופרטיביות	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	תת-נושאים לשיחה למתחילים	נושאים לשיחה
<p>א(ל)סְלָאם קַבְּלִי (א)לְפָלָאם- ברכת שלום לפני הדיבור (יש לברך אדם לשלום לפני שמתחילים לדבר אתו)</p> <p>סְבָאח (א)לְחִירִי יא ג'ארי, אַנְתָּ פִי דֶאֶרְכַּ וְאַנָּא פִי דֶאֶרִי - בוקר טוב שכני, אתה בביתך ואני בביתי (אל תתערב בענייני).</p> <p>א(ל)סְבָאח רַבָּאח - הבוקר הוא רווח (מי שמשכים קום רואה ברכה בעמלו).</p>	<p>חלוקה של התלמידים לזוגות. כל תלמיד יברך את רעהו ויענה לברכת חברו.</p> <p>שיר אהלן וסהלן שיר מזל טוב</p>	<p>התלמידים יברכו זה את זה בפגישה ובנסיבות שונות, ויענו בצורה נכונה על ברכות ועל שאלות נימוס.</p>	<p>הרחבה של הברכות והתשובות לברכות</p>	<p>ברכות ושאלות בעת היכרות ופרידה ברכות שלום בזמנים ובמועדים שונים ברכות בריאות ברכות תודה ומחמאות מילות בקשה</p>	<p>ברכות ומילות נימוס</p>

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות וזוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
אני ומשפחתי- היכרות	היכרות: שם פרטי, שם משפחה, גיל בני המשפחה הגרעינית בני המשפחה המורחבת	מצב משפחתי גיל בני המשפחה	התלמידים יציגו את עצמם ואת בני משפחתם הקרובים.	רצוי ללמד כאן את כינויי הגוף הפרודים (אנא, אנת...) התלמידים ימלאו עץ משפחה בערבית. משחק זיכרון של בני המשפחה סרטון על בני המשפחה להעשרה: קישור לשיר "באבא פין" (איפה אבא)	ג'אָרַךְ (א) לְקָרִיב וְלֹא אַחֲוֹךְ (א) לְבָעִיד - שכנך הקרוב ולא אחיך הרחוק (טוב שכן קרוב מאח רחוק). אַסֵּם עַלֵּא גִ'סֵּם / אַסְמוּ עַלֵּא גִ'סְמוּ - שמו מעיד עליו (כשמו כן הוא). אַנָּא וְאַחֲוִי עַלֵּא אַבְן עַמִּי וְאַנָּא וְאַבְן עַמִּי עַלֵּא (א) לְעַרְיֵב - אני ואחי נגד בן דודי, ואני ובן דודי נגד הזר (הקשר המשפחתי הוא החשוב ביותר).
בית הספר	בעלי תפקידים בבית הספר חפצים בכיתה	חפצים בילקוט ובקלמר	התלמידים יתארו חפצים בבית הספר, בכיתה, בילקוט ובקלמר. התלמידים יצמידו לכל חפץ בכיתה שלט עם שמו. משחק עם כרטיסיות של מילים ותמונות - יש להתאים מילה לתמונה.	רצוי ללמד כאן את כינויי הרמז (האדא, האדי, הדול). רצוי לשלב נושא זה עם לימוד הצבעים. התלמידים יצמידו לכל חפץ בכיתה שלט עם שמו. משחק עם כרטיסיות של מילים ותמונות - יש להתאים מילה לתמונה.	אַטְלֵב (א) לְעֵלֵם וְלוּ פִי (אל) סֵּין - בקש את הידע אפילו בסין (עשה כל מאמץ כדי ללמוד ולהשכיל). אַלְכָּבָּאָר דְּפִאָתָר א(ל) סֵּעִיָּאָר - הגדולים הם המחברות של הקטנים (הקטנים לומדים מניסיון המבוגרים).

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות וזוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
ביתי	מקום המגורים: בית פרטי / משותף רחוב, כתובת	חדרי המגורים	התלמידים ימסרו מידע בסיסי על מקום מגוריהם ויתארו את חדרי הבית.	התלמידים יצלמו את ביתם ויתארו אותו בפני חבריהם. התלמידים יכינו באינטרנט מפה מותאמת של חדרי ביתם	חמאם בלא מי - אמבטיה בלי מים (בלגן) אלבית ביתכ - הבית הוא ביתך (ברכה לאורח)
חדרי	חפצים בסיסיים בחדר	חפצים נוספים בחדר	התלמידים יתארו את החפצים בחדרם.	רצוי להציג תמונות של חפצים בחדר ולבקש מהתלמידים לנקוב בשמם. כל תלמיד יצלם את חדרו ויתאר את החפצים שבו. הכנת מצגת שיתופית: כל תלמיד יעלה תמונה של חדרו. התמונות יוצגו בכיתה ותתנהל שיחה על החפצים בחדרים.	אללה ביסר באב וביפתח באובה - אללה סוגר דלת ופותח שער (לא להתייאש) עלא קד פראשכ מד אגריכ - לפי מידת מיטתך מתח את רגלך (אל תקפוץ מעל ה"פופיק", התאם את עצמך למה שיש).

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות וזוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
המספרים	המספרים 0-10 המספרים 11-19 עשרות מאה אלף אלפיים	מספרים סודרים עד 10 עשרות ויחידות מאות תאריכים במספרים	התלמידים יציינו גיל, כתובת, מספר טלפון ותאריכים. (במספרים)	שיר המספרים קישור לשיר המספרים עם פעילות	עֶסְפּוֹר בְּ(א) לְאִיד וְלֹא עֶשְׂרָה עַ(אל)שָׁגְרָה - ציפור אחת ביד ולא עשר על העץ (עדיף להשיג מעט ובטוח, מאשר להשיג הרבה שהוא בספק).
				משחק: התלמידים יעמדו במעגל ויעבירו ביניהם כדור תוך כדי ספירה עד 21. אם הכדור נופל מתחילים לספור מחדש. משחק מחבואים: אחד התלמידים סופר עד 100 בעשרות ומחפש את חבריו המתחבאים. רצוי לבקש מהתלמידים לומר את התאריך של אותו היום, את תאריך יום ההולדת שלהם, את מספר הטלפון שלהם ועוד.	

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות וזוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
צבעים	צבעים בסיסיים	צבעים נוספים	התלמידים יתארו את הצבע של חפצים בסביבתם הקרובה.	<p>שיר "אלואן" (צבעים) של התכנית "מען"</p> <p>שיר הצבעים</p> <p>תופסת צבעים: המורה יכריז/תכריז על צבע, וכל התלמידים יתבקשו לרוץ ולעמוד ליד פריט באותו הצבע המבוקש (רצוי במקום פתוח).</p> <p>המורה יציג בפני התלמידים תמונה צבעונית למשך 10 שניות. אח"כ הוא ישאל אותם אילו צבעים הם ראו בתמונה.</p> <p>התלמידים יישאלו על חפצים שהם מכירים, ויתבקשו לציין את צבעיהם (חפצים בכיתה, פרחים, בעלי חיים, ירקות ופירות ועוד).</p> <p>צביעת תמונה בצבעים שונים לפי הוראות המורה.</p> <p>משחק: המורה יכריז על צבע מסוים והתלמידים ירימו את החפץ עם הצבע המבוקש (רצוי לבקש להביא טושים צבעוניים).</p>	<p>אלקָרָש אַלְאָבִידִּי יִנְפֵּעַ פִּי (א) לְיוֹם (א) לְאָקוּד - הגרוש הלכן יועיל ביום השחור (כדאי לחסוך לימים קשים).</p> <p>א(ל)נָאס אַשְׁכָּאל אַלְוָאן - האנשים צורות וצבעים (שונים זה מזה).</p>

שילוב פתגמים בהוראה	הצעות דידקטיות וזוגמאות	מטרות אופרטיביות	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	תת-נושאים לשיחה למתחילים	נושאים לשיחה
	<p>מומלץ להכין משחק זיכרון של צבעים ובגדים: התלמידים יתאימו את המילים לתמונות.</p> <p>תצוגת אופנה בכיתה: התלמידים יציגו את בגדיהם וינקבו בצבעיהם.</p> <p>רצוי להביא תיבה עם בגדים לכיתה. התלמידים יבחרו בגדים ויציינו את שמם ואת צבעם.</p> <p>הצגת תמונות של ילדים לבושים בהתאם לעונות השנה וציון שמות בגדיהם</p> <p>התלמידים יתחלקו לזוגות. כל תלמיד יזרוק קובייה בתורו. חברו יתבקש לומר מספר מילים (לפי הקובייה) הקשורות לבגדים.</p> <p>משחק רביעיות: בגדים ועונות השנה</p>	<p>התלמידים יתארו את בגדיהם, את בגדי חבריהם ואת צבעיהם.</p>	<p>פריטי לבוש נוספים ואביזרי אופנה</p>	<p>בגדים בסיסיים</p>	<p>בגדים - לבוש</p>

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות וזוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
גוף האדם	איברי גוף בסיסיים	איברים נוספים בגוף האדם	התלמידים יתארו את איברי גופם בשילוב תארים וצבעים.	<p>שיר על איברי הגוף</p> <p>מצגת שבה בכל שקף נוסף איבר לגוף האדם ויש לקרוא לו בשמו.</p> <p>משחק "הרצל אמר" ובערבית: "אלמעלם קאל" - יש לבצע את הוראות המורה.</p>	<p>חֵטְ אֵיִדִּיכּ וְאִגְרִיכּ בְּמִי בְּאַרְדָּה - שִׁים אֶת יָדֶיךָ וְאֶת רַגְלֶיךָ בְּמִים קְרִים (הִירְגַע).</p> <p>כָּל לֶסְאֵן אֲנָסָאן - כֵּל לְשׁוֹן הַיָּא אָדָם (כֵּל שֶׁפֶה שֶׁהָאָדָם לֹמֵד מִשְׂבִּיחָה אֶת אִישִׁיתּוֹ. פֶּתְגָם זֶה נֹאמֵר בְּשִׁבְחַ לִּימוּד שְׁפוֹת שׁוֹנוֹת).</p> <p>עֵלָא עֵינֵי וְרֵאסִי - עַל עֵינֵי וְרֵאשִׁי (אֲנִי מוֹכֵן וּמְזוֹמֵן).</p> <p>מִן תִּמְכֵּן לְבָאֵב (אֵל) סֵמָא - מִפִּיךָ לְשַׁעֲרֵי שְׁמַיִם (מִי יִיתֵן וּדְבַרֶיךָ יִתְגַּשְׁמוּ).</p> <p>בְּעִיד עֵן (א) לְעֵין בְּעִיד עֵן (א) לְקֶלֶב - רַחוּק מֵהָעֵין רַחוּק מֵהַלֵּב (יֵשׁ נְטִיָּה לְשִׁכּוּחַ אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא נִמְצָאִים אֲתָם בְּקֶשֶׁר יוֹמִיּוֹמִי).</p> <p>אַסְאֲבַעֲכּ בְּאִידֲכּ מִשׁ כְּלָהֵם זֵי בְּעֵד - אֲצַבְעוֹת יָדֶיךָ אֵינָן שׁוֹוֹת (הָאֲנָשִׁים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה כְּמוֹ אֲצַבְעוֹת יָדֵינוּ).</p> <p>אַלְעֵין בְּצִירָה (א) לְאִיד קְצִירָה - הָעֵין רוֹאָה אֶךְ הִיד קְצִירָה (מִלְהוֹשִׁיעַ).</p>

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות ודוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
ביטויי זמן ומזג אוויר	שמות ימות השבוע תיאורי זמן	עונות השנה מילים המציינות את מזג האוויר	התלמידים ישלבו מושגי זמן במשפטים תקינים. התלמידים יתארו את מזג האוויר כעת ואת עונות השנה.	שיר ומצגת ימות השבוע שיר על עונות השנה הצגת שאלות לתלמידים על ימות השבוע, למשל: איזה יום היה אתמול, איזה יום בא לפני / אחרי, ועוד. הצגת שאלות לתלמידים על ימות השבוע, למשל: איזה יום היה אתמול, איזה יום בא לפני / אחרי, ועוד.	יום אַלֶּכּ יוֹם עֲלִיכּ - יום בעדך ויום נגדך (יש ימים טובים, ויש ימים רעים). לֹא תֵאָגֵל עַמַּל (א) לְיוֹם לְבַכָּרָא - אל תדחה למחר את מה שאפשר לעשות היום. אַדְאָר (א) לְעֵדָרָא - חודש מרץ הבוגדני (מזג האוויר בחודש מרץ הוא הפכפך). אַב (אל) לְהָאב - חודש אוגוסט הלוהט (הוא החודש החם ביותר בשנה). פִּי אֵיֵאָר נָם עַ-סְטָח (אל) דָּאָר - בחודש מאי תישן על גג הבית (בגלל החום).

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות ודוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
מאכלים ומשקאות	פירות וירקות	מאכלים בארוחות השונות פעלים הקשורים לאכילה ולשתייה	התלמידים יציינו שמות של פירות וירקות ויוכלו לערוך קניות. התלמידים יספרו מה הם אוכלים בכל ארוחה.	משחק רביעיות עם שמות ירקות ופירות שוק פירות וירקות בכיתה הכנת סלט ירקות בכיתה שיר הפירות סרטון על קניית ירקות מתוך הסידרה "ג'ארפ קרייב" סרטון ללימוד שמות פירות וירקות יום בישול מסורתי בכיתה הכנת תפריט למסעדה ארוחת בוקר כיתתית בסגנון ערבי הכנת ספר מתכונים בערבית הצגה "במסעדה": התלמידים משתתפים בהצגה על מסעדה, ומזמינים בעזרת המלצר מאכלים מהתפריט שהכינו בעצמם. מתכון בערבית להכנת טחינה מתכון להכנת חומס קישור לשיר "חליב", ערוך לתלמידים	בְּכָרָא פִּי (א) לְמִשְׁמֵשׁ - מחר בעונת המשמש (עונת המשמש קצרה, ולכן סביר שההבטחה שאדם זה מבטיח לא תתקיים). חֲבִזִּי וְזִיתִי עִמָּאֲרַת בֵּיתִי - הלחם שלי והשמן שלי הם בניין ביתי (ביתי משגשג בזכות הלחם והשמן המצויים בו). בֵּיֵדֶת (א) לְיוֹם וְלֹא גֵ'אֲגִ'ת בְּכָרָא - הביצה של היום טובה מהתרנגולת של מחר (דבר קטן ובטוח עדיף על דבר גדול המוטל בספק). יום עֵסֶל וְיוֹם בְּסֵל - יום דבש ויום בצל (יש ימים טובים, ויש ימים פחות טובים).

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות ודוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
השעון	המספרים 1-12	חלקי השעות דקות שניות	התלמידים יוכלו לשאול מה השעה ולענות על כך בערבית.	הצגת תמונות של שעון בשעות שונות או שעון עם מחוג שזז התלמידים עובדים בזוגות עם לוח ומחוגים וכל אחד מאתגר את חברו. שיר אלבית אלעתיק	וְגַ'עַ סִיעָה וְלֹא כָּל סִיעָה - כאב של שעה ולא כל שעה (עדיף לסבול שעה אחת מאשר כל הזמן).
כיוונים - התמצאות	מילות מיקום בסיסיות יחסים בין חפצים (מעל, מתחת...)	מילות כיוונים נוספות	התלמידים יוכלו לשאול ולענות על שאלות בנוגע להתמצאות במרחב.	שימוש באפליקציית "ווייז" בסמארטפונים כדי להסביר כיצד מגיעים ממקום למקום בערבית. כל תלמיד/ה יציין/תציין מי יושבת/לידו/ה, מאחוריו/ה ומלפניו/ה. הצגת תרשים של בניין קומות עם דירות. על כל דירה מצוין שם המשפחה שגרה בה. התלמידים יסבירו מי גר ליד מי, מי גר מתחת למי ומי גר מעל מי. משחק "מחפשים את המטמון" בבית הספר בערבית	

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות ודוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
בעלי חיים	מספר חיות בית וחווה		התלמידים יכירו שמות של חיות מחיי היומיום.	<p>הכנת משחק זיכרון - חיות ושמותיהן</p> <p>הכנת משחק ביגו חיות</p> <p>משחק פנטומימה בזוגות לזיהוי חיות וציון שמן בערבית</p> <p>סרטון ללימוד שמות החיות לילדים</p> <p>הסיפור "דירה להשכיר" בערבית</p> <p>רצוי להביא לכיתה מפה של גן חיות / ספארי ולבקש מהתלמידים לציין את שמות החיות.</p> <p>סרטון ללימוד שמות החיות</p>	<p>פְּלִבִּין בְּקִתְלוֹ אֶסֶד - שני כלבים יכולים להרוג אריה (שני אנשים חלשים יכולים לגבור על אדם חזק כשהם מתאחדים).</p> <p>פְּרַח' אֶלְבֵּט עֲוָאם - האפרוח של הברווז הוא שחיין (בנו של אדם מוכשר הוא מוכשר כמוהו. כלומר, התפוח אינו נופל רחוק מהעץ).</p>

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות וזוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
מקצועות ובעלי מלאכה		מקצועות ובעלי מלאכה	התלמידים יציגו את בני משפחתם ועיסוקיהם.	ברמת מתקדמים רצוי לשלב נושא זה עם הנושא "בני המשפחה ועיסוקם". התלמידים יעבדו בקבוצות קטנות. הם ירשמו את שמות המקצועות על פתקים, וידביקו למצח של תלמיד פתק (בלי שהוא יראה). על התלמיד לנחש באיזה מקצוע הוא עוסק לפי שאלות כן / לא או פנטומימה. הכנת משחק זיכרון של בעלי מקצוע שונים הצגת הפצים של בעלי מקצועות שונים בכיתה וזיהוי בעל המקצוע משחק תפקידים של בעלי מקצוע שונים בעזרת הפצים ופריטי לבוש שיר על בעלי מקצוע	אַלְאֶסְכָּאִי חָאִפִּי וְ(א)לְחָאִיכְ עֵרְיָאן - הסנדלר הולך יחף, והאורג - עירום (אדם בעל מומחיות בתחום מסוים, שאינו מממש את מומחיותו כלפי עצמו). אֶעְטִי אֶלְחָכְז לְלַח'בָּאז וְלֹן אֶכֶל נְצוֹ - תן את הלחם לאופה, גם אם יאכל חצי ממנו (אל תוותר על המקצועיות).

נושאים לשיחה	תת-נושאים לשיחה למתחילים	תת-נושאים לשיחה למתקדמים	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות וזוגמאות	שילוב פתגמים בהוראה
חגים ומועדים	חגי השנה העבריים החגים הדרוזיים החגים הנוצריים	החגים המוסלמים החגים הדרוזיים החגים הנוצריים	התלמידים יכירו את שמות החגים היהודיים, מושגים וסמלים. התלמידים יציינו את שמות החגים והמועדים של הנוצרים, המוסלמים והדרוזים בישראל ויכירו אותם.	הגדה של פסח בערבית יהודית שירי חגים הצגת הפצים וסמלי חגים בכיתה ממורשת יהודי ערב - סיפורים ומנהגים מהמסורת המשפחתית ברכות והכנת כרטיסי ברכה לחגים השונים התלמידים יקליטו את עצמם ואת בני משפחתם שרים שירי חגים בערבית.	

נושאים דקדוקיים ואחרים לשילוב בנושאי השיחה:

הנושא	תת נושא	מטרות אופרטיביות	הצעות דיקטיות
הגייה והטעמה	הגייה נכונה של האותיות בערבית, במיוחד האותיות הנחציות הטעמה נכונה של המילים הנלמדות בערבית	התלמידים יהגו את האותיות בהגייה נכונה ובמבטא תקין	התלמידים יקליטו את עצמם כשהם הוגים את המילים הנלמדות במבטא ובהטעמה הנכונה, ומחקים את הגיית המורה.
כינויי הגוף	כינויי גוף פרודים (אני, אתה...)	התלמידים יכירו ויעשו שימוש תקין בכינויי הגוף במשפטים.	רצוי להשוות בין כינויי הגוף בעברית ובערבית.
כינויי הרמז	כינויי רמז לקרוב ליחיד/ה כינוי רמז לקרוב לרבים	התלמידים יצביעו על חפצים ויעשו שימוש בכינוי הרמז המתאים במין ובמספר.	יש להציג חפצים מוחשיים או בעזרת מצגת, ולשאל כל תלמיד: "מה זה?" ; "מה זאת?" או: "מי אלה?" על התלמיד לענות תוך שימוש בכינוי הרמז המתאים.
שמות עצם ותואר	שמות ממין זכר, ממין נקבה ובצורת הריבוי נטיית השם עם כינוי הקניין התאמת שם התואר לשם העצם שלילת שם עצם	התלמידים יזהו שמות עצם, יביעו אותם בנפרד ועם כינויי שייכות (קניין) ויתאימו את שם התואר לשם העצם במין ובמספר. הם יתארו דמויות וחפצים בתארים שונים.	התלמידים יכינו כרטיסיות עם שמות ממין זכר וממין נקבה. התלמיד יתבקש להתאים בין השם ממין זכר לשם ממין נקבה. (לדוגמה: וְלֹד-בְּנָת / כְּפִיר-כְּפִירָה) אפשר לשלב בלימוד נטיית השם עם כינויי הקניין את הפתגם: גֵּ'אַרְכַּ קְרִיבַּכּ - שכנך הוא (כמו) קרוב משפחתך.

הנושא	תת נושא	מטרות אופרטיביות	הצעות דידקטיות
היידוע	"אל" הידיעה בערבית ויידוע של שמות	התלמידים יכירו את דרכי היידוע של השם בערבית, ויהגו בצורה נכונה מילים הפותחות באותיות שמש אחרי "אל" הידיעה.	
הפועל	פעלים בזמן עבר הבעת הווה-עתיד שלילה	התלמידים יביעו צירופים ומשפטים עם פעלים בערבית, בזמנים שונים ובגופים שונים.	התלמידים ישאלו זה את זה שאלות הכוללות פעלים ויענו עליהן.
מילות	מילות יחס מילות קישור מילות שאלה	התלמידים ישתמשו בצורה נכונה במילות במשפט בעל פה ובכתב.	התלמידים יתחלקו לקבוצות קטנות, ויקבלו כרטיסיות עם מילים שנלמדו ועם מילות. הם יבנו כמה שיותר משפטים תקינים מהמילים שבידיהם.
ערך היתרון וההפלגה	ערך היתרון (יותר מ-) ערך ההפלגה (הכי-)	התלמידים יחברו משפטים הכוללים את ערך היתרון וההפלגה בעל פה ובכתב	התלמידים יתחלקו לזוגות וישוחחו זה עם זה במשפטים הכוללים את ערך היתרון או ההפלגה (למשל: אתה יותר גבוה ממני, אני יותר גדול ממך וכו'). רצוי לשלב את הפתגם: אַכְּבֵר מִנְּכָּ בְּיוֹם אַחֲרָיִךְ מִנְּכָּ בְּסֵנָה - יותר גדול ממך ביום יותר מנוסה ממך בשנה (בשבח ניסיון החיים).
התעתיק	כללי התעתיק העברי של האותיות הערביות והגייתן	התלמידים יוכלו בראשית דרכם לקרוא ולהגות בצורה נכונה מילים ערביות בתעתיק עברי.	בנוסף יש להסביר את התעתיק וההגייה של האותיות הבאות: ص - ṣ ض - ḏ

הנושא	תת נושא	מטרות אופרטיביות	הצעות זיקטיות
האותיות הערביות	28 האותיות בצורתיהן השונות	התלמידים יכירו את האותיות הערביות בצורתיהן השונות, ויוכלו לקרוא מילים על ידי פירוקן לאותיות.	בתחילת הלימוד יש לכתוב את המילים הנלמדות בתעתיק עברי ולצדן את המילים בכתב ערבי. בהדרגה יש לעבור לכתב ערבי. שיר האותיות שיר אותיות

נושאים תרבותיים להעשרת התכנית:

הנושא	תת נושא	מטרות אופרטיביות
מג'אמלאת - ברכות ומילות נימוס	ברכות בעת היכרות, פגישה ופרידה ברכות לאירועים שאלות נימוס בקשות	התלמידים יכירו ברכות שונות בנסיבות שונות, ויבינו את חשיבות הברכות וגינוני הנימוס בחברה הערבית. (ראו לעיל בטבלת נושאי השיח)
המשפחה הערבית	אַלְאָהָל אַלְעִילָה אַלְחַמוּלָה	התלמידים יכירו את מבנה המשפחה הערבית, ואת ההבדלים בין המונחים השונים המציינים משפחה.
חגים ומועדים	רַמְדָאן עֵיד אַלפֶּטֶר עֵיד (א) לַאֲדֶחְחָא	התלמידים יכירו את החגים הערביים ואת מנהגיהם. (ראו לעיל בטבלת נושאי השיח)
מאכלים	מאכלים ידועים מהמטבח הערבי	התלמידים יערכו היכרות ואף יכינו ויטעמו מאכלים ערביים אותנטיים.
הזמר הערבי	שירים ערביים מוכרים זמרים וזמרות מפורסמים	התלמידים יאזינו לשירים ערביים ויכירו זמרים וזמרות מפורסמים בעולם הערבי.
האירוח	מנהגי אירוח שונים	התלמידים יתוודעו להכנסת האורחים ולמנהגי אירוח בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל.
חתונה	מנהגי חתונה	התלמידים יערכו היכרות עם מנהגי החתונה בחברה הערבית המוסלמית, ויערכו השוואה ביניהם לבין מנהגי החתונה היהודיים.

דרכי הוראה-למידה

- לימוד השפה ייעשה באופן אקטיבי ודינמי, תוך אינטראקציה בין המורה לתלמידים ובין התלמידים לבין עצמם, ותוך הקפדה על כבוד הדדי והקשבה לאחר. כל זה יגביר את המוטיבציה שלהם לפתח ולהרחיב את ידיעותיהם בשפה.
- הלימוד בכיתה יתנהל ברובו בשפה הערבית, דבר שיעודד את הלומדים להיות מעורבים ואקטיביים יותר בתהליך הלמידה.
- בהתאם לגישה התקשורתית ללימוד שפה, המורה ייחס חשיבות רבה יותר לשטף הדיבור מאשר לשגיאות של התלמידים ולחוסר הדיוק שלהם בדיבור.
- אוצר המילים יילמד בתוך הקשר בעל משמעות, והתקשורת בין הלומדים תהיה אמיתית ועד כמה שאפשר אותנטית.
- בתהליך ההוראה והלמידה של השפה יש לעודד את היצירתיות של התלמידים ואת יכולת הלמידה העצמאית שלהם.
- התכנים שייבחרו יהיו רלוונטיים לעולמם של התלמידים ומותאמים לשכבת הגיל שלהם, לתחומי העניין ולהקשרים החברתיים והתרבותיים שלהם.
- בתהליך ההוראה והלמידה של השפה ייעשה שימוש במגוון אמצעים (ויזואליים, שמיעתיים וכתובים), כדי להפוך את הלמידה לחווייתית ולמשמעותית יותר, ולהתאימה לסגנונות למידה שונים של התלמידים.
- בתהליך ההוראה יש לערוך השוואה בין ערבית לעברית, ולהבליט נקודות דמיון בין שתי השפות, במטרה לפתח מודעות לשוניות.
- יש לערוך לתלמידים היכרות בסיסית עם התרבות הערבית, בד בבד עם לימוד השפה.
- יש לחשוף את הלומדים ככל האפשר לשפת היעד, בין אם בדיבור או בעזרת כלי מדיה שונים, ולדרכן אותם לדבר ערבית עם דוברי ערבית בכל הזדמנות שנקרית בדרכם.
- יש להתייחס לשונות בין התלמידים ולהבדלי הרמות ביניהם, ולאפשר עבודה בזוגות ובקבוצות וכן עבודה עצמאית ולימוד בעזרת תוכנות מחשב. שימוש בטכנולוגיה בכיתה מאפשר לימוד יעיל ומגוון, המתאים לצרכים האינדיבידואליים של תלמידים שונים.

פירוט דרכי הוראה מומלצות לתכנית זו:

- שיח בערבית מדוברת בכיתה בין המורה לתלמידים ובין התלמידים לבין עצמם (בזוגות ובקבוצות) כדי להגביר את הכשירות הלשונית של הלומדים;
- לימוד באמצעות סיפורים ומשלים ולא רק באמצעות מילים בודדות;
- לימוד ושיח בערבית דרך מדרשי תמונה או חפצים;
- לימוד אוצר מילים דרך יישומים במחשב ובטלפון הנייד (למשל: kahoot, quizizz, quizlet);
- לימוד באמצעות משחקים קבוצתיים: משחק זיכרון, רביעיות, בינגו מילים ועוד;
- לימוד דרך משחקי תפקידים בשילוב אביזרים ופריטי לבוש;
- הצגת סרטונים קצרים או פרסומות בערבית קלה;
- לימוד שירים קלים וקצביים הקשורים לנושאי השיח הנלמדים;
- המחזת סיפורים ועריכת הצגות בכיתה על נושאים שנלמדו;
- הדקדוק ואוצר המילים יילמדו באופן טבעי מתוך ההקשרים והנושאים הנלמדים בכיתה;
- הכנת יצירות, מוצגים ותערוכות סביב הנושאים הנלמדים;
- שיתוף ההורים בלימוד השפה על ידי עריכת "יום שיא" או תערוכה של יצירות התלמידים;
- עריכת מצגת שיתופית בנושאים הנלמדים - כל תלמיד מוסיף שקף לפי הוראות המורה;
- ביקור בסדנאות לערבית ובהצגות תיאטרון בשפה זו;
- טיפוח סביבה לימודית עשירה המביאה לידי ביטוי את התכנים הנלמדים בכיתה.

דרכי הערכה

ההערכה היא חלק בלתי נפרד מתהליך ההוראה והלמידה, אך אינה מהווה מטרה בפני עצמה. תפקיד ההערכה הוא לתת משוב למורה ולתלמידים לשיפור ההוראה והלמידה של השפה (הערכה מעצבת), וכן לקבוע את רמת ההישגים של התלמידים בסוף תהליך לימוד השפה (הערכה מסכמת).

על ההערכה להיות בונה, מחזקת ומאפשרת צמיחה ושינוי. לשם כך יש לשלב במרכיבי ההערכה גם "הערכה עצמית" של התלמיד. בהערכה זו מדרג הלומד את הרמה, את הערך ואת האיכות של תוצרי הלמידה שלו במהלך השנה. הוא הופך מודע לדרך הלמידה שלו, ולומד כיצד לפתח דרכי למידה טובות יותר ללימוד השפה. הערכה עצמית מעצימה את התלמיד ומעודדת אותו להיות שותף פעיל, הלוקח אחריות על הלמידה שלו.

רצוי לשלב במרכיבי ההערכה גם "הערכת עמיתים". התלמידים יעריכו את עבודותיהם של כמה מחבריהם, ולאחר מכן יעריכו את עבודתם האישית, על פי קריטריונים שנקבעו מראש. כך יקבלו התלמידים פרספקטיבה להשוואה של התוצרים שלהם ליעדי הלמידה.

שימוש במגוון כלי הערכה מאפשר למורה להעריך את הישגי הלומדים בנקודות זמן שונות בתהליך רכישת השפה, ומתווה לו את דרכי ההוראה המתאימות ללומדים, תוך התחשבות בשונות שביניהם.

בתהליך ההערכה יש להעריך את הלומדים על פי מספר ממדים ויכולות בתחום הקוגניטיבי, בתחום החברתי ובתחום האישי והרגשי, תוך שימת דגש על מגוון היכולות והאינטליגנציות המרובות שלהם.

שיח בערבית בכיתה מאפשר לתלמידים ליצור קשר חי עם דוברי ערבית, ומאפשר משוב מיידי והישגים מיידיים, העשויים להגביר את המוטיבציה של התלמידים, ודאי כשמדובר בלומדים צעירים.

משחקים לימודיים משמשים כלי הערכה חשוב: הגישה התקשורתית עושה שימוש מושכל במשחקים בכיתה. המשחקים הם בעלי מרכיבים הדומים לפעולות תקשורתיות אותנטיות. הלומדים מתרגלים תקשורת בשפה הערבית במצבי משחק, ומקבלים משוב מיידי מהמורה, דבר שתורם להגברת המוטיבציה שלהם.

ביבליוגרפיה

- רוביק רוזנטל, "הסלנג הישראלי" בתוך: **זמן יהודי חדש**, כרך 2.
- אלינור סאיג'-חדאד, "מבוא: השפה הערבית ואוריינות - סוגיות יסוד", **מה קורה כשאני קורא? מחקרי בלשנות, מוח וחינוך על קריאה בכלל ובערבית בפרט**, בעריכת אביטל דרמון ואיתי פולק, ירושלים תשע"ב.
- יוחנן אליחי, **המילון החדש לערבית מדוברת, ערבי-עברי**, 1999, מבוא.
- אברהם שטאל, מבוא **למילון דביר דו-לשוני אטימולוגי לערבית מדוברת ולעברית**, חלק א', 1995.
- אברהם רפיק, "דיגלוסיה ודו-לשוניות בהקשר של השפה הערבית: עדות ממחקר קוגניטיבי", **מגמות**, מו 4, 2010.
- **הוראת הערבית מניין ולאן**, דו"ח היזמה למחקר יישומי בחינוך והאקדמיה הישראלית הלאומית למדעים, ירושלים, תשע"ב.
- Robert M. DeKeyser, "The robustness of critical period effects in second language acquisition", *SSLA*, 22, 2012

נספח תכנית הלימודים

נושאי השיח ואוצר המילים

המילים המסומנות בכוכבית (*) מופיעות גם באוצר המילים הנדרש בכיתה ז' בתכנית הלימודים המעודכנת

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מג'אמלאת ברכות	אַהְלוּ וּסְהַלְנוּ - אַהְלִינוּ / אַהְלוּ פִּיכִי *أهلا وسهلا - أهلين / أهلاً فيك ברוכים הבאים	אַלְלָה יַחְלִיכִי الله يَحَلِّيكَ שאלוהים ישמור עליך / עלייך אַלְלָה יַחְפֶּזְכֵךְ / יַחְפֶּזְכֵנִי الله يحفظك שאלוהים ישמור עליך / עלייך
	טְבֵאחַ (א)לְחִיר - טְבֵאחַ (אל)נֹר *صباح الخير - صباح النور בוקר טוב - בוקר אור טְבֵאחַ (א)לְוֹרֵד - صباح الورد - בוקר של ורדים (פרחים) טְבֵאחַ (א)לְיַאסְמִין - صباح الياسمين - בוקר של יסמין טְבֵאחַ (א)לְפֶל - صباح الفل - בוקר של פרחים	יְסַלְּמוּ / יְסַלְּמוּ אִידִיכִי - וְאִידִיכִי يسلم / يسلموا إيديك - وإيديك שיבורכו ידיך / ידייך - וידיך / ידייך
	מִסַּא (א)לְחִיר - מִסַּא (אל)נֹר مساء الخير - مساء النور ערב טוב - ערב טוב (מילולית: אור)	בְּחֵאטְרֵכְךְ / בְּחֵאטְרֵכִי - מַעַ (אל)סְלַאמָה - אֵלַא (אל)לְקַאָא بخاطرک - مع السلامة - إلى اللقاء ברשותך - להת' - להת'
	מִרְחַבַּא - מִרְחַבְתִּין / אַהְלוּ וּסְהַלְנוּ *مرحبا - مرحبتين/أهلا وسهلا שלום - שלום, שלום	נַעִימוּ - אַלְלָה יַנַּעַם עֲלֵיכֵם نعيمًا - الله ينعم عليك שהאל יברך אותך (למי שהסתפר/ה או התקלח/ה)

חזרה לתוכן

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מג'אמלאת ברכות (המשך)	אַ(ל)סְלָאם עַלִיכֶם - ועליכם (אל)סְלָאם السلام عليكم - وعليكم السلام שלום עליכם - ועליכם השלום	שְׁכָרְוּ - לא שְׁכַר עֲלַא וּאג'ב شكرا - لا شكر على واجب תודה - על לא דבר
	יַעַטִיכֶם (א)לְעַאפִיָּה - אֶלְלָה יַעַאפִיכֶ يعطيكم العافية - الله يعافيك שהאל ייתן לכם בריאות - שהאל יברכך	תְּשַׁרְפֵּנָא - אֶ(ל)שֶׁרְףִי אֵלִי تشرفنا - الشرف إلي נעים מאוד - הכבוד הוא לי
	מְבָרוּכ - אֶלְלָה יְבַאָרְכֶ פִיכִי مباروك - الله يبارك فيك מזל טוב - שהאל יברך אותך	כָּל סְנָה וּאָנְתִי סַאֲלָם / וּאָנְתִי סַאֲלָמָה / וּאָנְתִי סַאֲלָמִין كل سنة وانت سالم / وانت سالمة / وانتوا سالمين שנה טובה, חג שמח (מילולית: כל שנה שיהיה לך / לכם טוב)
	שְׁכָרְוּ - עַפְוּוּ شكرًا - عفوًا תודה - בבקשה	כָּל עַאם וּאָנְתִי/וּאָנְתִי בְּחִיר - וּאָנְתִי/וּאָנְתִי בְּחִיר كل عام وانت بخير - وانت بخير שנה טובה - שנה טובה
	(האדא) מִן לְטַפְכִ / לְטַפְכֶ هادا من لطفك זה מטובך (למי שנתן לנו מחמאה)	סַאֲמַתְכִ/סַאֲמַתְכֶ - אֶלְלָה יְסַלְמְכִ/ יְסַלְמְכֶ سلامتك - الله يسلمك תבורך, תהיה / תהיי בריא/ה - שהאל יברך אותך
	מְמַתָּאז, חֲלוּ ممتاز, حلوا מצוין, יפה	יַא סַאֲלָם ! מַאשַׁאֲלָלָה ! يا سلام ! ما شاء الله ! איזה יופי, בלי עין הרע
	אַנְשַׁאֲלָלָה إن شاء الله בעזרת האל	מִן פְּדִלְכִ/ פְּדִלְכֶ, לִּי סַמְחַתִי من فضلك / لو سمحت בבקשה מוך, אם תואיל/י

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מג'אמלאת ברכות (המשך)	כּיף חאַלכ / חאַלכ? אֶלְחַמְד לָלָה / מַבְסוּט/ה, מְנִיח/ה, מַאשִי, מַאשִי (א)לְחַאֵל, יַעֲנִי, נֶסֶּ נֶסֶּ *كيف حالك؟ الحمد لله, مبسوط/ة, منيح/ة, ماشي, ماشي الحال, يعني, نص نص (نصف, نصف) מה שלומך/ך? - תודה לאל, בסדר, טוב, ככה ככה (מילולית: חצי חצי)	סְחָתִין - עֵלַא קְלֶבְכ / קְלֶבְכ صحتين - على قلبك בתיאבון - לבריאות גם לך (ליברך)
	ביטויים ופתגמים: אַ(ל)סְלַאם קְבֵלִי (א)לְפִלַאם السَّلَام قَبْلَ الْكَلَامِ השלום לפני הדיבור	מְתַאֲסֶף / מְתַאֲסֶפָה مِتَّاسَّف/ة אני מצטער/ת, סליחה
		עַקְבַּאֵל (א)לְמִיָּהּ וְעֶשְׂרִין סָנָה عقبال ال120- سنة 120 טז שתחיה 120 טז
		סְנָה חֶלְוָה سنة حلوة שנה מתוקה (לציון יום הולדת שמח)
		ביטויים ופתגמים: אַ(ל)סְלַאם קְבֵלִי (א)לְפִלַאם السَّلَام قَبْلَ الْكَلَامِ ברכת שלום לפני הדיבור (יש לברך אדם לשלום לפני שמתחילים לדבר אתו) סְבַאח (א)לְחַ'יר יַא ג'אַרִי, אַנְתְּ פִי דַאֲרַכְּ וְאַנַּא פִי דַאֲרִי صباح الخير يا جاري, إنت في دارك وأنا في داري בוקר טוב שכני, אתה בביתך ואני בביתי (אל תתערב בענייניי)

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מג'אמלאת ברכות (המשך)		א(ל)טֵבֵאח רֵבֵאח الصباح رباح הבוקר הוא רווח (מי שמשכים קום רואה ברכה בעמלו)
אנא ועילתי- תעארף אני ומשפחתי- היכרות	אב - אבוי *أب - أبوي אבא - אבי	ולדת, חֵלְקַת, אַנְוִלְדַת ولدت, خلقت. إنولدت נולדתי
	אָם / אָמִי - אָמִי *أُمّ - أمي אמא - אימי	מְסַתְשַפֵּא مستشفى בית חולים
	אָח' - אָח'וּי - אָח'וֹה *أخ - أخوي - إخوة אח - אחי - אחים	עֵזְאבִיָה عزّابي/ة רווקה
	אָח'ת - אָח'תִי - (א)ח'וֹאת *أخت - أختي - (أ)خوات אחות - אחותי - אחיות	מְתַזְג'ָה متزوج/ة נשוי/ה
	אָסֵם, אָסְמִי *إسم, إسمي שם, שמי	עֵם / עֵמָה عمّ/ة זוד/ה מצד האב
	עֵמֶר - עֵמֶר - גֵּיל עֵמֶרִי ... סְנָה/סְנִין (במקביל ללימוד המספרים) عمر...سنة/سنين אני בן / בת... שנה	ח'אלָה خال/ة זוד/ה מצד האם

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אָנא וַעִילְתִּי- תַעֲאָרְף אני ומשפחתי- היכרות (המשך)	אָבָן *إبن בן, ילד	גִ'ד / סִיד جد / سيد סבא
	בְּנֵת *بنت בת, ילדה	גִ'דָּה / סֵת جدة / ست סבתא
	יֵלֵד *ولد ילד	אָהַל أهل משפחה
סיומת -אין לזוגי		
	ביטויים ופתגמים: ג'אַרְפּ (א)לְקָרִיב וְלֹא אַח'וֹפּ (א)לְבָעִיד جارك القريب ولا أخوك البعيد שכנך הקרוב ולא אחיך הרחוק (טוב שכן קרוב מאח רחוק) אַסֶּם עֵלֵא ג'ֶסֶם / אַסְמוּ עֵלֵא ג'ֶסְמוּ إسم على جسم / إسمه على جسمه שמו מעיד עליו (כשמו כן הוא)	ביטויים ופתגמים: אָלִי בִיאַח'ד אָמִי באקול לו עֵמִי إلی بیآخذ أمی باقول له عمی מי שיישא את אימי אני אקרא לו דודי (השלמה עם המצב והסתגלות).
		אָנא וַאֲח'וֹי עֵלֵא אָבָן עֵמִי וַאֲנֵא וַאָבָן עֵמִי עֵלֵא (א)לְעָרִיב أنا وأخوي على ابن عمي وأنا وابن عمي على الغريب אני ואחי נגד בן דודי, ואני ובן דודי נגד הזר (הקשר המשפחתי הוא החשוב ביותר).

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אַלְמַדְרָסָה בית הספר	מְדַרְסָה *مدرسة בית ספר	לוח *لوح לוח
	תְּלַמִּיז - תְּלַאמִיז *תלמיד - תלמיד תלמיד - תלמידים	מְסַאחָה / מְחַאִי مساحة / محاي מחק ללוח
	תְּלַמִּיזָה - תְּלַמִּיזָאָת *תלמידה - תלמידות תלמידה - תלמידות	מְקַלְמָה مقلمة קלמר
	סַאחָה ساحة חצר	דְּבִאָסָה / כְּבִאָסָה دباسة / كباسة שדכן
	אַסְתְּרָאחָה, פְּרִסָה إستراحة, فرصة הפסקה	מְכִיף (הוא) مكيّف (هواء) מזגן
	דְּפַתֵר - דְּפַאָתֵר *دفتر - دفاتر מחברת - מחברות	ח'אָרְטָה خارطة מפה
	כְּתָאב - כְּתָב *كتاب - كتب ספר - ספרים	מְחַאִי محاي מחק

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אֲלֻמְדָרְסָה בית הספר (המשך)	שְׁנָתָה / שְׁנֵטָה شنتّة, شتطة תיק	בְּרָאִי براي מחדד
	קֵלֵם - (א)קֵלָאם קלם - أقلام עט/ים	טֵמַע', דְּבֵק صمغ, دبق זבק
	קֵלֵם רֵסָאט קלם רصاص עיפרון	מִקְסָט مقص מספריים
	סֵפָה *صَفّ כיתה	מִסְטָרָה مسطرة סרגל
	מְעֵלֵם - מְעֵלְמָה / אֶסְתָּאז - אֶסְתָּאזָה *معلم / معلّمة / أستاذ / أستاذة מורה	סְאִ'אֵל *سؤال שאלה
	מְדִיר - מְדִירָה *مدير / ة מנהל - מנהלת	ג'וּאֵב *جواب תשובה
	סְכְרֵתִירָה سكرتيرة מזכירה	בִּיטוּיִים וּפְתַגְמִים: אֶטְלָב (א)לְעֵלֵם וְלוּ פִי (א)לְסִין أطلب العلم ولو في الصين בקש את הידע אפילו בסין (עשה כל מאמץ כדי ללמוד ולהשכיל).

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אלמדרסה בית הספר (המשך)	דָרֵס - דָרוּס درس - دروس שיעור - שיעורים	אלכבאר דפאתר אלסגאר الكبار دفاتر الصغار הגדולים הם המחברות של הקטנים (הקטנים לומדים מניסיון המבוגרים).

בית ביתי	אנא סאכֶן / סאכֶנה פי *أنا ساكن / ساكنة في אני גר / גרה ב	מטבח' *مطبخ מטבח
	בית, ביתי, ביתך, ביתך *بيت, بيتي, بيتك בית, ביתי, ביתך, ביתך	בלכֶון بلكون מרפסת
	בית ארְדִי بيت أرضي בית קרקע	סאלֶון صالون סלון
	עמארה / בית משְתַרַכ عمارة / بيت مشترك בניין / בית משותף	עֶרְפֶה - עֶרְרֶ *غرفة - غرف חדר - חדרים
	שאַרַע شارع רחוב	עֶרְפֶת נֶום غرفة نوم חדר שינה

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
ביתי ביתי (המשך)	נְמֵרָה / רְקֵם نمرة / رقم מספר	דָּשׁ دش מקלחת
	חַאֲרָה حارة שכונה	חַמָּאם حمام אמבטיה, שירותים
	מְדִינָה مدينة עיר	בֵּית מִי, בֵּית (א)לְח'אֲרָג', מְנַאֲפֵע, بيت مي, بيت الخارج, منافع שירותים
	דוֹלָה دولة מדינה	ביטויים ופתגמים: אֶסְאֵל עַן (א)לְג'אֲר קַבְּלִי (אל)דָּאֵר וְעַן (אל)רְפִיק קַבְּלִי (אל)טָרִיק إِسْأَلْ عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ وَعَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ שאל על השכן לפני (שאתה קונה) דירה ועל החבר לפני שאתה יוצא לדרך.
	קְרִיָה قرية כפר	חַמָּאם בְּלַא מִי حمام بلا مي אמבטיה בלי מים (בלגן)
	בְּלַד بلد* יישוב	
	טַאבֶּק طابق קומה	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
בִּיתִי ביתִי (המשך)	מִסְעֵד مصعد מעלית	
	דָּרְג' درج מדרגות	
	שִׁקָּה, דָּאָר شقة, *دار דירה	
	ביטויים ופתגמים: אַלְבֵּית בֵּיתֶךָ البيت بيتك הבית הוא ביתך (ברכה לאורח במשמעות: תרגיש כמו בבית).	

עִרְפְּתִי חדרי	עֲרֻפָּה / אוֹדָה *غرفة / أوضة חדר	רָף - רְפוּף رفف - رفوف מדפים - מדפים
	שִׁבְאָכ - שִׁבְאָבִיכ شباك - شبابيك חלון - חלונות	בְּסָאָט بساط שטיח
	בָּאָב *باب דלת	בְּרָדָאִי بردائي וילון

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
ע'רפתי חדרי (המשך)	ח'זאנה خزانة ארון	למבה لمبة מנורה
	תח'ת / פראש تخت / فراش מיטה	סורה - סוּר صورة - סוּר תמונה - תמונות
	טאולה طاولة שולחן	מראיה مراية ראי
	קרסי كرسي כיסא	ביטויים ופתגמים: אללה ביסר באב וביפתח בואקה الله بيسر باب ويفتح بوابة אללה סוגר דלת ופותח שער (לא להתייחס) עלא קד פראשכ מד אג'ריכ على قد فراشك مدّ إجرىك לפי מידת מיטתך מתח את רגלך (אל תקפוץ מעל ה"פופיק", התאם את עצמך למה שיש)
	מכתבה مكتبة ספריה, שולחן כתיבה	
	חאסוב / כמביותר حاسوب / كمبيوتر מחשב	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
ע'רפתי חדרי (המשך)	תלפזיון טלפזיון טלוויזיה	

אָלָאָרְקָאָם המספרים	0 - 19: צָפָר, וּאֶחָד/ה, תְּנִין/תְּנִינִים, תְּלָאָה/ה, אַרְבַּע/ה, חֲמִשָּׁה, שֵׁשׁ/ה, סֵבַע/ה, תְּמָנִי/ה, תְּסַע/ה, עֶשְׂרִי/ה, חֲדָעִשׁ, תְּנַעֲשׁ, תְּלַתְעֵשׁ, אַרְבַּעַתְעֵשׁ, חֲמִסְתְּעֵשׁ, סְתַעֲשׁ, סִבְעַתְעֵשׁ, תְּמַנְתְּעֵשׁ, תְּסַעַתְעֵשׁ صفر, واحد / ة, ثنين / ثنتين. ثلاث / ة, أربع / ة, خمس / ة, ست / ة, سبع / ة, ثماني / ة, تسع / ة, عشر / ة, حدهش, تنعش, تلاتعش, أربععش, خمسةعش, ستعش, سبعةعش, ثمنعش, تسعةعش	אָלָאָל, אָלָאָלָא *אָלָאָל, אָלָאָל הראשון, הראשונה אָ(ל)תָאני الثاني השני אָ(ל)תָאלת الثالث השלישי אָ(ל)רָאבע الرابع הרביעי אָלְחָאָמָס الخامس החמישי אָ(ל)סָאָדָס السادس השישי אָ(ל)סָאָבע السابع השביעי אָ(ל)תָאָקון الثامن השמיני אָ(ל)תָאָסַע التاسع התשיעי אָלְעָאָשָר العاشر העשירי
--------------------------	--	--

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אלָאָרְקָאָם הַמַּסְפָּרִים (הַמִּשְׁרָךְ)	אלעשראת: עשרין, תלאתין, אַרְבַּעִין, חֲמִסִּין, סְתִין, סְבַעִין, תַּמָּאִין, תְּסַעִין. العشرات: عشرين, ثلاثين, أربعين, خمسين, ستين, سبعين, ثمانين, تسعين העשרות: 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90.	אחדות קודמות לעשרות.
	מִיָּה מֵאָה 100	אלמיאת: מיתין, תלתמיה, אַרְבַּעִמִיָּה, חֲמִסִּמִּיָּה, סְתִמִּיָּה, סְבַעִמִּיָּה, תַּמְנִמִּיָּה, תְּסַעִמִּיָּה. المئات: ميتين, ثلاثمئة, أربعمئة, خمسمئة, ستمئة, سبعمئة, ثنمئة, تسعمئة המאות: 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900.
	אַלֶּף, אֶלְפִּין ألف, ألفين 2000, 1000	
	ביטויים ופתגמים: עֶסְפּוֹר בְּ(א)לְאִיד וְלֹא עֵשְׂרָה עַ(אל)שָׁגְרָה عصفور بالإيد ولا عشرة على الشجرة ציפור אחת ביד ולא עשר על העץ (עדיף להשיג מעט ובטוח, מאשר להשיג הרבה שהוא בספק).	
אלָאָלוֹאֵן הַצְּבָעִים	לוֹן, אֶלוֹאֵן لون, ألوان צבע, צבעים	פְּדִי فضي כסוף
	אַחְמֵר أحمر אדום	דְּהִבִּי ذهبي מוזהב

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אלֶאָלוֹאן הצבעים (המשך)	אַסוּד أسود שחור	
	אַבִּיז' * أبيض לבן	שפֿאַף شّاف שקוף
	אַזְרוּק أزرق כחול	מְלוֹן ملون צבעוני
	אַחְזִיר أخضر ירוק	פּאַתַח فاتح בהיר
	בְּנִי بني חום	ע'אַמְק غامق כהה
	בִּנְפִסְגִי, לִילְכִי بنفسجي, ليلي סגול	
	בְּרִתְקַאֲלִי, בְּרִדְקַאֲנִי برتقالي, بردقاني כתום	ביטויים ופתגמים: אַ(ל)נָאס אַשְכַּאל אַלוֹאן الناس أشكال ألوان האנשים צורות וצבעים (שונים זה מזה).

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אלאָלאָן הצבעים (המשך)	וֹרְדִי / זְהֵרִי وردی / زهري ורוד	
	אַפֶּר أصفر צהוב	
	רְמָאדִי رمادي אפור	
	ביטויים ופתגמים: אלקָרֶשׁ אלאָבִיד ינְפֶע פִי (א)לִיוֹם (א)לאָסוֹד القرش الأبيض ينفع في اليوم الأسود הגרוש הלבן יועיל ביום השחור (כדאי לחסוך לימים קשים).	
אַלְמלאָס / אלאָאעִי הבגדים - לבוש	לְבָס, לְבָסָת *لبس, لبست הוא לבש, לבשתי בְּאֵלְבָס / בְּלָבָס / לאָבָס / לאָבָסָה باليس / بلبس / لابس / لابسة אני לובשת	מְנָדִיל, שָׂאל مندیل, شال מטפחת, של (צעיר)
	בְּנִטְלוֹן טוֹיל / קָסִיר بنطلون طويل / قصير מכנסיים ארוכים / קצרים	שְׁמִסְיָה شمسية מטרייה, שמשייה

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אַלְמַלְאָפְס / אַלְאֻאֻעִי הבגדים - לבוש (המשך)	קְמִיס / בְּלוּזָה قميص / بلوزة חולצה	בְּדֻלָּה / טָקָם بدلة / طقم חליפה
	פְּנֵלָה فنلة גופייה	גְ'זָמָה جزمة זוג מגפיים
	מַאִיו مايو בגד ים	גְ'רְזַאִי جرزاي סוודר
	פְּסְתָאן فستان שמלה	נְזָאֵרַאֵת, נְדָאֵרַאֵת نظارات משקפיים
	תְּנֹרָה تنورة חצאית	בּוּט بوط נעליים (עם שרוך)
	גְ'רַאבִּין/גְ'רַאבְּאָת, כְּלָסַאֵת جرايبين / جرابات, كلسات גרבי	בּוּט רִיאַלְהָ بوط رياضة נעלי ספורט
	כְּבֹוֹת / כְּבֹוֹד, גְ'כִּית كَبوت / كَبود, جكيت מעיל, ג'קט	סִיעָה ساعة* שעון, שעה
	כְּנֵדְרָה كندرة נעל, זוג נעליים	ח'אַתֵּם خاتم טבעת

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אַלְמֵלֶאפֶס / אלאואעי הבגדים - לבוש (המשך)	שֶבֶשֶב شيشب כפכף	סוּאָר, אָסוּאָרָה سوار, اسوارة צמיד
	שְחוּיטָה شحويطة נעלי בית	קְשֵאט / חֲזָאָם قشاط / حزام חגורה
	סְנִדָל صندل סנדלים	סְנִסָל سنسال שרשרת
	טְקִיָה طقيّة כובע, כיפה	זֵי מוֹחַד زي موحد תלבושת אחידה

ג'סם (א)לְאַנְסָאן גוף האדם	ראס	אַסְבַע - אֵסְאָבַע
	*ראָס ראש	إصبع אצבע
	אֵיד إيد (*يد) יד	כְתָף كتف כתף
	אַגְרָ (רְגֵל) إجر* (رجل) רגל	סָן - סְנָאן سن - سنان שן - שיניים

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
ג'סם (א)לֶאָנָסָאן גוף האדם (המשך)	לֶסָאן لسان לשון	
	זָאן (אָדָו), דִּיבִין أذن אוזן, אוזניים	
	עֵין, עֵינַן *عين, عيون עין, עיניים	
	תֶּם تم (فم) פה	
	שֶׁר شعر שיער	
	בֶּטָן بطن בטן	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
<p>ג'סם (א)לְאָנְסָאן גוף האדם (המשך)</p>	<p>ביטויים ופתגמים: חֵטְ אִידִיכּ וְאָגְרִיכּ בְּמִי בְּאַרְדָּה حط إيديك وإجريك بمى باردة שים את ידיך ואת רגליך במים קרים (הירגע).</p> <p>עֵלָא עֵינֵי וְרָאסִי على عيني ورأسي על עיני וראשי (אני מוכן ומזומן)</p> <p>מִן תִּמְכֹּכ לְבָאב (אל)סִמָּא من تمكك لباب السماء מפוך לשערי שמיים (מי ייתן ודבריך יתגשמו).</p> <p>בְּעֵיד עֵן (א)לְעֵין בְּעֵיד עֵן (א)לְקִלְב بعيد عن العين بعيد عن القلب רחוק מהעין רחוק מהלב (יש נטייה לשכוח אנשים שלא נמצאים אתם בקשר יומיומי).</p> <p>כָּל לְסָאן אָנְסָאן كل لسان إنسان כל לשון היא אדם (כל שפה שהאדם לומד משביחה את אישיותו. פתגם זה נאמר בשבח לימוד שפות שונות).</p>	<p>ביטויים ופתגמים: אֶסְאֲבַעֲכּ בְּאִידֶכּ מִשׁ כְּלָהֶם זֵי בְּעֵד أصابعك بإيدك مش كلهم زي بعض אצבעות ידיך אינן שוות (האנשים שונים זה מזה כמו אצבעות ידינו).</p> <p>אֲלַעֵין בְּצִירָה ו(א)לְאִיד סְצִירָה العين بصيرة والإيد قصيرة העין רואה אך היד קצרה (מלהושיע).</p>

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אֲלֻאָקָאָת וְאֵל (ל) טָקָס בִּיטוּי זְמַן וּמִזְג אוּויר	יוֹם (א) לְאֶחָד, (אֵל) תְּנִין, (אֵל) תְּלֵאָתָה, (א) לְאַרְבַּעָה, (א) לְחִמִּיס, (א) לְבַמְעָה, (אֵל) סַבָּת יוֹם הָאָחַד, יוֹם הָאֵתִינִים, יוֹם הַתְּלֵאָתָה, יוֹם הָאַרְבַּעָה, יוֹם הַחֲמִישִׁים, יוֹם הַחֲמֵשֶׁה, יוֹם הַשַּׁבָּת יוֹם רֵאשׁוֹן, שְׁנֵי, שְׁלִישִׁי, רְבִיעִי, חֲמִישִׁי, שִׁשִּׁי, שַׁבָּת	סִיף סִיף קִיץ
	יוֹם *יוֹם יוֹם אֲלִיוֹם הַיּוֹם הַיּוֹם	חֲרִיף חֲרִיף סִתּוֹ
	בְּכָרָא בְּכָרָא מַחַר	שְׁתָּא שְׁתָּא חֹרֶף
	אֲמַבְאָרְח אֲמַבְאָרְח (אֲמַס) אֲתַמּוּל	רְבִיעַ רְבִיעַ אֲבִיב
	בְּעַד *בְּעַד אַחֲרֵי בְּעַד בְּכָרָא בְּעַד בְּכָרָא מַחֲרַתִּים	לְטִיף לְטִיף נַעִים

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אלֶאֱוֹקָאָת וְאֵל (ל) טָקֶס ביטויי זמן ומזג אוויר (המשך)	אֶלְ (אֶלְת) אֶמְבֶּאֶרַח أول امبارح שלשום	בֶּאֶרְד بارد קר
	דֶּאִיִּמֶן دائها תמיד	אֶלְ(ל) דְּנִיָּא שְׂתֵּא / חֶאֱמִי / שׁוֹב الدنيا شتاء / حامي / شوب מזג האוויר גשום (חורף) / חם / שרב
	בְּעֵדִין بعدين אחר כך	טָקֶס طقس מזג אוויר
	הֶלָּא / הֶסָא / הֶלְקִית هلا / هسا / هلقيت עכשיו	תְּלֶג' ثلج שלג
	סְנֵה, עֶאֱם *سنة, عام שנה	שְׂתֵּא, מְטֶר شتاء, *مطر גשם
	בִּיטוּיִים וּפְתַגְמִים: יוֹם אֶלֶכּ יוֹם עֵלִיכּ يوم لك ويوم عليك יום בעדך ויום נגדך (יש ימים טובים, ויש ימים רעים). לֹא תֶאֱגָל עֵמֶל (א) לְיוֹם לְבֶכְרָא لا تؤجل عمل اليوم لبعرا (الى الغد) אל תדחה למחר את מה שאפשר לעשות היום.	שְׁהַר *شهر חוד

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מאֲכֹלָאֵת וּמְשֻׁבָּאֵת מאכלים ומשקאות	אֲכַל, אֲכַלְתָּ *אָכַל, אָכַלְתָּ הוא אכל, אכלתי באכל באכל אני אוכלת	כִּיתָהּ כִּיתָהּ כִּיתָהּ
		כִּיתָהּ כִּיתָהּ כִּיתָהּ
		כִּיתָהּ כִּיתָהּ כִּיתָהּ
מאֲכֹלָאֵת וּמְשֻׁבָּאֵת מאכלים ומשקאות	אֲכַל, אֲכַלְתָּ *אָכַל, אָכַלְתָּ הוא אכל, אכלתי באכל באכל אני אוכלת	כִּיתָהּ כִּיתָהּ כִּיתָהּ
מאֲכֹלָאֵת וּמְשֻׁבָּאֵת מאכלים ומשקאות	אֲכַל, אֲכַלְתָּ *אָכַל, אָכַלְתָּ הוא אכל, אכלתי באכל באכל אני אוכלת	כִּיתָהּ כִּיתָהּ כִּיתָהּ

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מאכלים ומשקאות (המשך)	<p>שָׂרַב / בִּאֲשָׂרַב / בְּשָׂרַב *שָׂרַב / בִּאֲשָׂרַב / בְּשָׂרַב הוא שתייה / אני שותה</p>	<p>בִּאֲתַעְדָּא / בִּתְעַדָּא בִּאֲתַעְדָּא / בִּתְעַדָּא אני אוכלת/ת ארוחת צהריים</p>
	<p>פְּטוּר: קְהוּה, חֲלִיב, שָׂאֵי, סֶכֶר, שׁוֹנוּ, חֲבִז, גִּבְנָה, זֶבֶדָה, עֶסֶל, עֶסִיר בְּרִתְקָאֵל / בְּרִדְקָאֵן. פטور: *قهوة, *حليب, شاي, سكر, شوكو, خبز, جبنة, زبدة, عسل, عصير برتقال / بردقان ארוחת בוקר: קפה, חלב, תה, סוכר, שוקו, לחם, גבינה, חמאה, דבש, מיץ תפוזים.</p>	<p>בִּאֲתַעְשָׂא / בִּתְעַשָׂא בִּאֲתַעְשָׂא / בִּתְעַשָׂא אני אוכלת/ת ארוחת ערב</p>
	<p>עֵזָא: סַמְכ, מְרַקָה / שׁוֹרְבָה, לֶחְמָה, גִּאֵג, סִלְטַת חֲזֵרָה, בְּטַאטָא מְקֻלְיָה, רִז, מַעֲכֻרֻנָה, שְׁנִיצֵל, כֶּבֶב, מִיָּה / מִי בִּאֲרֻדָּה. غداء: سمك, مرقة/ شوربة, لحمة, جاج, سلطة خضرة, بطاطا مقلية, رز, معكرونة, شنتيسل, كباب, مية / مي باردة ארוחת צהריים: דגים, מרק, בשר, עוף, סלט ירקות, צ'יפס, אורז, מקרונים, שניצל, כבאב, מים קרים.</p>	<p>גִּוְעָאֵן, עֶטְשָׂאֵן, שְׁבַעָאֵן جوعان, عطشان, شبعان רעב, צמא, שבע</p>
	<p>עֵשָׂא: בִּידָה מְקֻלְיָה, בְּנִדּוּרָה, חֲיָאֵר, פֶּלְפֶּל, בֶּסֶל, חֶמְסֵ, טְחִינָה, תּוֹסֵת عشاء: بيضة مقلية, بندورة, خيار, فلفل, بصل, حمص, طحينة, توست ארוחת ערב: חביתה, עגבניה, מלפפון, פלפל, בצל, חמוס, טחינה, טוסט.</p>	<p>מְרַבָּא, תְּטִלִי مرّي, تطلي ריבה</p>
	<p>פִּוּאֶכָה: תְּפֶאֶח, מוּז, נְגִ'אֵס, בְּטִיח', לִימון, מְשֶׁמֶש, עֵנַב, תּוֹת, בְּרִדְקָאֵן, חֲוֹח' מְנִדְלִינָא, בְּרִקּוּק, תִּין فواكه: تفاح, موز, انجاص, بطيخ, ليمون, مشمش, عنب, *توت, بردقان, خوخ, مندلينا, برقوق, تين פירות: תפוחים, בננות, אגסים, אבטיחים, לימונים, משמשים, ענבים, תותים, תפוזים, אפרסקים, קלמנטינות, שזיפים, תאנים.</p>	<p>כַּעֲכ كعك כעכים, עוגיות</p>

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מאכלים ומשקאות (המשך) ומאכלות ומשקאות	ח'דָרָה: בְּדוּרָה, ח'יאר, פְּלִיפֶּלָה (פְּלֶפֶל), בְּצֵל, ג'זר, בְּטַטָּא, כּוּסָא, מְלֶפּוּף, ח'ס, בְּקֻדְוֹס خضرة: بندورة, خيار, فليفلة (فلفل), بصل, جزر, بطاطا, كوسا, ملفوف, خس, بقدونس ירקות: עגבניות, מלפפונים, פלפלים, בצלים, גזרים, תפוז"א, קישואים, כרוב, חסה, פטרוזיליה.	
	זית, זית זיתון *זית, זית זיתון שמן, שמן זית	בְּסֻכּוֹת بسكوت עוגיות, בייסקוויטים
	זאכי زاكي טעים	בְּהָאָרָאָת: מְלַח, פְּלֶפֶל بهارات: ملح, فلفل תבלינים: מלח, פלפל
		מְכַאבִּיס, מְח'לָל مكاييس, مخلل חמוצים
		שׁוּכָה - شوكة - מזלג סְכִינָה - سكين - סכין מְעֻלְקָה - معلقة - כף מְעֻלְקָה זְעִירָה - معلقة صغيرة - כפית כְּבֵאִיָּה - كباية - כוס סַחֵן - صحن - צלחת

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
מאכלים ומשקאות (המשך) ומשקאות מאכלים ומשקאות	ביטויים ופתגמים: בְּכָרָא פִּי (א) לְמִשְׁמַשׁ בכרא פי המשמש מחר בעונת המשמש (עונת המשמש קצרה, ולכן סביר שההבטחה שאדם זה מבטיח לא תתקיים). יוֹם עֶסֶל יוֹם בָּעַל יום עסל ויום בصل יום דבש ויום בצל (יש ימים טובים, ויש ימים פחות טובים).	בְּדִי אֶשְׁתֵּרִי בדי אשתי אני רוצה לקנות
		כילו, נֶסֶ כילו כילו, نصف כילו ק"ג, חצי ק"ג
		ביטויים ופתגמים: חֶבְזִי וְזִיתִי עִמָּאֲרַת בֵּיתִי חבזי וזיתי עמארת ביתי הלחם שלי והשמן שלי הם בניין ביתי (ביתי משגשג בזכות הלחם והשמן המצויים בו). בֵּידַת (א) לְיוֹם וְלֹא גֵ'אֲגִ'ת בְּכָרָא ביצת היום ולא גאגת בכרא הביצה של היום טובה מהתרנגולת של מחר (דבר קטן ובטוח עדיף על דבר גדול המוטל בספק).
א(ל)סיעה השעה / השעון	קדִיש (אל)סיעה? קדיש الساعة? מה השעה?	ב(אל)זֶבֶט, תמאם بالضبط, تمام בדיוק

כיתה ה'	כיתה ו'	נושא
ואחַדה - واحدة - אחת תְּנִיין - تنتين - שתיים תְּלַאתָה - ثلاثة - 3 אַרְבַּעה - أربعة - 4 חֲמִישָׁה - خمسة - 5 סִתָּה - ستة - 6 סִבְעָה - سبعة - 7 תְּמַאנִיָּה - ثمانية - 8 תְּסַעָה - تسعة - 9 עֶשְׂרָה - عشرة - 10 חֲדָעֶשׁ - أحد عشر - 11 תְּנַעֶשׁ - تعش - 12	אַלֵּא إِلَّا פחות	א(ל)סיעה השעה / השעון (המשך)
	רְבַע ربع רבע	
	נֶסֶךְ نص חצי	
	תְּלַת ثلث שליש	
	דְּקִיקָה - دقيقة דקיקה - دقائق דקה - דקות	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
א(ל)סיעה השעה / השעון (המשך)		ת'אניָה - ת'ואני تانية - تواني שניה - שניות
		ביטויים ופתגמים: יג'ע סיעה ולא כל סיעה وجع ساعة ولا كل ساعة כאב של שעה ולא כל שעה (עדיף לסבול שעה אחת מאשר כל הזמן).
אָלְג'האת כיוונים והתמצאות	שְמַאל - שְמַאל - צפון ג'נוב - جنوب - דרום ע'רב - غرب - מערב ש'רק - شرق - מזרח	וּרא وراء מאחורי
	פּוּק فوق מעל	קָדָאם, קָבָאל قدام, قبال מול, לפני
	תַּחַת تحت מתחת	ע-א) לְיָמין على اليمين ימינה
	ג'מב جانب (جنب) ליד	ע-א)ל) שְמַאל على الشمال שמאלה
	פּי في* ב, בתוך	בְרָא برا החוצה, בחוץ

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אֲלֶגְהָאֵת כיוונים והתמצאות (המשך)	עלא *على על	ג'וּה جوة פנימה, בפנים
	אֲלֵא / ל *إلى / ل אל, ל	בְּעִיד *بعيد רחוק
	דְּעֵרִי دغري ישר	קָרִיב *قريب קרוב
	פתגמים וביטויים: אֵיד מִן וְרֵא וְאֵיד מִן קְדָאָם إيد من ورا وإيد من قدام יד מאחור ויד מלפנים (משל למי שנכשל בעשיית דבר וחזר בידיים ריקות).	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אלחיוֹאנָאת בעלי חיים	גִּמְל جمل גמל	
	פִּיל فيل פיל	
	קֶרֶד قرد קוף	
	עִזָּאֵל غزال אייל	
	אַסֵּד أسد אריה	
	דִּינָה, גִּ'אגִּ'ה ديك, جاجة תרנגול, תרנגולת	
	כָּלֵב كلب* כלב	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אלחיוֹאנָאת בעלי חיים	קָט , בֶּט قط, بس חתול	
	אָרְנָב أرنب ארנב	
	חֶמָאר حمار חמור	
	עֶסְפוֹר عصفور ציפור	
	ביטויים ופתגמים: כָּלְבִין בְּקָתְלוּ אִסְד كلبين بقتلوا أسد שני כלבים יכולים להרוג אריה (שני אנשים חלשים יכולים לגבור על אדם חזק כשהם מתאחדים). פֶּרַח' אֶלְבֵט עוֹאָם فرخ البط عوام האפרוח של הברווז הוא שחין (בנו של אדם מוכשר הוא מוכשר כמוהו. כלומר: התפוח אינו נופל רחוק מהעץ)	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
סַנַע וְאַסְחָאב (א) לְמַהוּ מקצועות ובעלי מלאכה		דְּכָתוּרָה *دكتور/ة רופאה
		מְדִירָה مدير/ة מנהל/ת
		מְחַאמִיָּה محامي/ة עורכת דין
		מְהַנְדִסָּה مهندسة/ة מהנדסת
		מְעַלְמָה معلم/ة מורה
		שְׁרָטִיָּה בּוֹלִיסָּה شرطي / بوليسه שוטר
		סְכָרְתִירָה سكرتير / ة מזכירה

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
סֵנֶע וְאַסְחָאב (א) לְמַהוּ מקצועות ובעלי מלאכה (המשך)		מוֹזְרָת בְּנִכּ موظف/ة بنك פקיד/ת בנק
		מְחַאסְבָּה محاسب/ة מנהל/ת חשבונות
		רִבֵּת בֵּית ربة بيت עקרת בית
		בִּיאַע/ה بياع /ة מוכר/ת
		חַאָרֶס حارس מאבטח / שומר
		שׁוֹפִיר شوفير נהג
		טִיאָר طيار טייס

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
<p>סֶנַע וְאַחֲחָאב (א) לְמַהוּ מקצועות ובעלי מלאכה (המשך)</p>		<p>פתגמים וביטויים: אַלְאֶסְכַּאפִי חַאפִי וְ(א)לְחַאפִיכ עַרְיַאן الإسكافي حافي والحائك عريان הסנדלר הולך יחף, והאורג - עירום (אדם בעל מומחיות בתחום מסוים, שאינו מממש את מומחיותו כלפי עצמו).</p> <p>אַעֲטִי אַלְחֶ'בְז לְלַח'בֵּאז וְלוֹן אֶכַּל בְּצֹו أعطي الجبز للخباز ولو أكل نصه תן את הלחם לאופה, גם אם יאכל חצי ממנו (אל תוותר על המקצועיות).</p>

אָעִיַּאד חגים ומועדים	עִיד, אָעִיַּאד עִיד, אָעִיַּאד חג, חגים	
	רַאס (אל)סֶנָה رأس السنة ראש השנה	סוֹם רַמְדַּאן صوم رمضان צום רמדאן
	עִיד (א)לְעֶפְרַאן عيد الغفران יום כיפור	עִיד אַלְפֶּטֶר عيد الفطر (חג שבירת הצום באסלאם)
	עִיד (א)לְעֶרֶשׁ عيد العرش חג סוכות	עִיד (א)לְאַזְחַא عيد الأضحى (חג הקורבן באסלאם)

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אָעִיאַד חגים ומועדים (המשך)	עִיד (א) לְאָנוּאָר חג חנוכה	חֲגִי حج עלייה לרגל
	עִיד (א) לְמִסְאָח'ר חג פורים	עִיד (א) לְנְבִי שְׁעִיב (חג הנביא יתרו - בדת הדרוזית)
	עִיד אֶלְפֶסָח عيد الفصح חג הפסח / חג הפסחא	עִיד (א) לְמִילָאָד عيد الميلاد חג המולד (אצל הנוצרים)
	עִיד (א) לְאֶסְתִּקְלָאָל عيد الاستقلال יום העצמאות	
	עִיד אֶלְעִנְצִירָה חג השבועות	
אָפֶעֱאָל פעלים	בֶּאֱכָל (אָכַל) بأكل (أكل) אני אוכל/ת (אכל)	מְתֶאֱסָר متأسف מצטער
	בֶּאֱשׂוּף / בְּשׂוּף (שֶׁאֵף) باشوف / بشوف (شاف) אני רואה (ראה)	בִּישְׁתַּעִיל / בְּתִשְׁתַּעִיל (אֶשְׁתַּעִיל) بيشتغل / بتشتغل (إشتغل) הוא עובד / היא עובדת (עבד)

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אָפּעאל פעלים (המשך)	באַרוּחַ / בְּרוּחַ (מַאֲשִׁי) (ראח) باروح / بروح (ماشي) (راح) אני הולך/ת (הולך, בסדר) (הלך)	באַוּסַל / בְּוּסַל / באג'י (וּסַל, אַג'א) باوصل / بوصل / باجي* (وصل, جاء) אני מגיע/ה, בא/ה (הגיע, בא)
	באַקראַ / בְּקראַ (קרא) باقرأ / بقراً* (قرأ) אני קורא/ת (קרא)	באַרַכַּב / בְּרַכַּב (רַכַּב) باركب / بركب* (ركب) אני נוסע/ת, רוכב/ת (נסע, רכב)
	באַכְתַּבַּ / בְּכְתַבַּ (כְּתַב) باكتب / بكتب* (كتب) אני כותב/ת	באַסאַפּר / בְּסאַפּר (סאַפּר) باسافر / بسافر (سافر) אני נוסע/ת (נסע)
	באַתְעַלַּם / בְּתְעַלַּם (תְעַלַּם) باتعلم / بتعلم (تعلم) אני לומד/ת (למד)	באַתְפַּרַּגַּ' / בְּתְפַּרַּגַּ' (תְפַּרַּגַּ') باتفرج / بتفرج (تفرج) אני מסתכל, צופה (בטלוויזיה...) (הסתכל, צפה)
	באַסאַל / בְּסאַל (סאַל) باسأل / بسأل* (سأل) אני שואל/ת (שאל)	
	באַקוּל / בְּקוּל (קאַל) باقول / بقول* (قال) אני אומר/ת (אמר)	
	בְּדִי بدي אני רוצה	

כיתה ה'	כיתה ו'	נושא
		אֶפְעָאֵל פעלים (המשך)
	לֶאֱזֵם لازم צריך, חייב	
	בִּאפְתַח / בִּפְתַח (פְתַח) بافتح / بفتح (فتح) אני פותח/ת (פתח)	
	בִּאסְפֹר / בִּסְפֹר (סְפֹר) بأسكر / بأسكر (سكر) אני סוגר/ת (סגר)	
	בִּאקַעַד / בִּקַעַד (קַעַד) بأقعد / بأقعد (قعد) אני יושב/ת (ישב)	
	בִּאנָאם / בִּנָאם (נָאם) بأنام / بأنام (نام) אני ישן / ישנה (ישן)	
		כִּלְמַת אֶסְתַּפְּהָאֵם מילות שאלה
	מִין مين (من) מי?	
		שׁו / אִישׁ شو / إيش מה?

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
כִּלְמַת אֶסְתֵּפְהָאם מילות שאלה (המשך)	אָכַם / כָּם أَكَم / كَم כמה?	
	קָדִישׁ قَدِيش כמה?	
	לִישׁ لِيش למה?	
	אִיקְתָּא ايمتئ (متئ) מתי?	
	יין / פִּיין, לִיין, מוּ יין وين / فين, لوين, من وين איפה, לאן, מאיפה?	
	כִּיף كيف איך?	
כִּלְמַת (א) לְאַשָׁרָה מילות רמז	הָאָדָא هذا* זה, הזה	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
פְּלִמָּאת (א) לְאִשָּׁרָה מִלּוֹת רִמָּז	הַאֲדִי *هذه זו, הזו	
	הַדּוֹל هدول אלה, האלה	

סְפָאת תִּיאוּרִים, שְׁמוֹת תּוֹאֵר	חֶלוּ حلو יפה / מתוק	קָבִיחַ قبيح מכוער
	גְּדִיד *جديد חדש	קָרִיב מֶן قريب من קרוב אל
	קָדִים قديم ישן	בְּעִיד עֵן بعيد عن רחוק מ
	טוֹיֵל طويل גבוה, ארוך	בָּאֶרֶד بارد קר

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
ספּאָת תיאורים, שמות תואר (המשך)	קסיר قصير נמוך, קצר	שוב شوب חם
	זעיר *صغير קטן	זעיר ضعيف חלש
	קביר *كبير גדול	קוי قوي חזק
	שאטר شاطر חרוץ, פיקח	וסח' وسخ מלוכלך
	תעבאן تعبان עייף	נדיר نظيف נקי
	מריד' / עיאן مريض / عيان חולה	עאלי غالي יקר
	זכי زكي חכם	רח'יס رخص זול

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
ספאת (המשך)	זַעְלָאן زعلان כועס	
	חִרְבָּאן خربان מקולקל	
	כְּסָלָאן كسلان עצלן	
	בְּרִדָּאן بردان קר לו	
	פְּרַחָאן فرحان שמח	

כיתה ה'	כיתה ו'	נושא
		כִּלְמַת עֵאקָה מילים כלליות

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
כַּלְמַת עֵאמָה מילים כלליות (המשך)	כְּמֵאן کمان גם, עוד, בעוד	
	אֶן / יָא أُو / يا או	
	טְבֵעֵן, אֶכִיד, מְעֵלוּם طبعاً, أكيد, معلوم כמובן, ודאי	
	מְעֵלִישׁ معلیش אין דבר, לא נורא	
	מִתְלֵן, מִתְלֵן (מסלֵן) مثلاً, مثلاً כמו, למשל	
	אֶחְסֵן أحسن יותר טוב, עדיף	
	לְאֵנֵן لأنه מפני ש	
	לֶאֱכֵן / בֵּסֵן لكن / بس אבל	

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
כִּלְמַת עֵאמָה מילים כלליות (המשך)	שׁוּי / שׁוּיָה شوي / شوية מעט	
	כְּתִיר *كثير הרבה	
	כֹּל *كل כל	
	יָא يا יא (מילת פנייה)	ביטויים ופתגמים שונים: אֶלִּי בִּידֶק עַ(א)לְבָאב בִּיסְמַע (א)לְגִ'וֹאב إللي بيدق غالباً بيسمع الجواب מי שדופק בדלת שומע את התשובה (מי שרוצה לדעת משהו, שלא יתבייש לשאול, או: מי שמתערב, מקבל תשובה שלא דווקא מוצאת חן בעיניו).
אֶמְתַּל וְעֵבֵאֵרַת מח'תלפה פתגמים וביטויים שונים	ח'אטֶר ע- באלי خاطر ع-بالي עולה בדעתי, "מתחשק לי"	לֹא זִיאָדָה וְלֹא נִקְסָאן لا زيادة ولا نقصان לא יותר ולא פחות
	אָנַא בּוֹאד וְאַנְתָּ בּוֹאד أنا بواد وانت بواد אני בעמק / בוואדי ואתה בעמק (המרחק בינינו גדול מאוד, דעותינו חלוקות מדי).	אֶסְאַל מִנְרֶב וְלֹא תִסְאַל חֲכִים إسأل مجرب ولا تسأل حكيم אין חכם כבעל הניסיון (שאל בעל ניסיון / מנוסה ואל תשאל חכם).

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
אִמְתָּאֵל וְעִבְרָאֵת מִחְתָּלְפָה פִּתְגָמִים וּבִיטוּיִים שׁוֹנִים (הַמִּשְׁרָךְ)		פי (אל)זִיאָדָה אִפְאָדָה في الزيادة إفادة בתוספת יש תועלת (כל המרבה הרי זה משובח).

כְּלָמָאֵת (א) לְגִ'ר מִלּוֹת יַחַס	בֵּין	מְנַשָּׂאן منشان בשביל
	*בֵּין בֵּין	
	עֵנַד	עֶשָׂאן عشان בשביל, כְּדִי, מִפְּנֵי שׁ
	*עֵנַד אֶצֶל	
	מַע	
	*מַע עִם	
	מִן	
*מִן מִן		
פִּי		
*פִּי ב... ...		
עֲלָא		
*עֲלָא עַל		

נושא	כיתה ה'	כיתה ו'
כְּלִמָּאת (א) לְגֵרׁ מילות יחס (המשך)	ל ל* אל	
כינויי גוף	אֲנִי, אַחֲנִי / נַחֲנִי *أنا, احنا (نحن) אני, אנחנו	
	אַתָּה, אַתָּת, אַתְּנוּ *أنت, أنتِ, أنتم / أنتن אתה, את, אתם/ן	
	הֵן, הֵי, הֵם *هو, هي. هم / هن הוא, היא, הם/ן	